CRIV 56 **COM 514**

DE KAMER BE
LA CHAMBRE BE

NIET CITEREN ZONDER BRONVERMELDING
De definitieve versie bevat ook de integrale vertaling. De bijlagen zijn in een aparte brochure opgenomen.

NE PAS CITER SANS MENTIONNER LA SOURCE
La version définitive comprend aussi la traduction intégrale. Les annexes sont reprises dans une brochure séparée.

BELGISCHE KAMER VAN VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS DE BELGIQUE

VOORLOPIG VERSLAG

COMPTE RENDU PROVISOIRE

Commissie voor Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken

Commission de l'Intérieur, de la Sécurité, de la Migration et des Matières administratives

Woensdag

25-11-2026

Voormiddag

Mercredi

25-11-2026

Matin

De teksten werden nog niet door de sprekers nagezien. Zij kunnen hun correcties schriftelijk meedelen vóór

27-11-2026, om 16 uur

aan de Dienst Integraal Verslag.

e-mail: CRIV@dekamer.be

Les textes n'ont pas encore été révisés par les orateurs. Ceux-ci peuvent communiquer leurs corrections par écrit avant le

27-11-2026, à 16 heures

au Service du Compte rendu intégral.

e-mail: CRIV@lachambre.be

N-VA	*Nieuw-Vlaamse Alliantie*
VB	*Vlaams Belang*
MR	*Mouvement Réformateur*
PS	*Parti Socialiste*
PVDA-PTB	*Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique*
Les Engagés	*Les Engagés*
Vooruit	*Vooruit*
cd&v	*Christen-Democratisch en Vlaams*
Ecolo-Groen	*Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen*
Anders.	*Anders.*
DéFI	*Démocrate Fédéraliste Indépendant*
INDEP-ONAFH	*Indépendant – Onafhankelijk*

Afkortingen bij de nummering van de publicaties :		*Abréviations dans la numérotation des publications :*	
DOC 56 0000/000	*Parlementair stuk van de 56e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer*	*DOC 56 0000/000*	*Document parlementaire de la 56e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif*
QRVA	*Schriftelijke Vragen en Antwoorden*	*QRVA*	*Questions et Réponses écrites*
CRIV	*Voorlopige versie van het Integraal Verslag*	*CRIV*	*Version provisoire du Compte Rendu Intégral*
CRABV	*Beknopt Verslag*	*CRABV*	*Compte Rendu Analytique*
CRIV	*Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen)*	*CRIV*	*Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral définitif et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)*
PLEN	*Plenum*	*PLEN*	*Séance plénière*
COM	*Commissievergadering*	*COM*	*Réunion de commission*
MOT	*Moties tot besluit van interpellaties (op beigekleurig papier)*	*MOT*	*Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)*

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers
Bestellingen :
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/549 81 60
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants
Commandes :
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/549 81 60
www.lachambre.be
e-mail : publications@lachambre.be

INHOUD

Actualiteitsdebat over de begroting en toegevoegde interpellaties en vragen van 1
- Barbara Pas aan Bart De Wever (eerste minister) over "De aanhoudende regeringscrisis" (56000336I) 1
- Raoul Hedebouw aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begroting en de aanhoudende regeringscrisis" (56000341I) 1
- François De Smet aan Bart De Wever (eerste minister) over "Het ultimatum met als deadline 31 december 2026 voor het begrotingsakkoord van de arizonaregering" (56000342I) 1
- Pierre-Yves Dermagne aan Bart De Wever (eerste minister) over "De regeringscrisis en het uitblijven van een begroting" (56000346I) 1
- Sarah Schlitz aan Bart De Wever (eerste minister) over "De regeringscrisis en de deadline van 31/12" (56000347I) 1
- Vincent Van Quickenborne aan Bart De Wever (eerste minister) over "De aanhoudende regeringscrisis" (56000348I) 1
- François De Smet aan Bart De Wever (eerste minister) over "De uitkomst van het begrotingsconclaaf" (56020441C) 1
- Sofie Merckx aan Bart De Wever (eerste minister) over "Het begrotingsakkoord" (56020496C) 1
- Raoul Hedebouw aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begroting 2027" (56020497C) 1
- Alexia Bertrand aan Bart De Wever (eerste minister) over "De stand van zaken betreffende de begroting" (56020515C) 1
- Kjell Vander Elst aan Bart De Wever (eerste minister) over "Het uitblijven van een begrotingsakkoord" (56020517C) 1
- Axel Ronse aan Bart De Wever (eerste minister) over "De impact van de begrotingsonderhandelingen op de financiële markten" (56020534C) 1
- Sarah Schlitz aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begroting 2027" (56020535C) 1
- Kjell Vander Elst aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begrotingsonderhandelingen" (56020707C) 1
- Kjell Vander Elst aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begrotingsonderhandelingen" (56020861C) 1
- Vincent Van Quickenborne aan Bart De Wever (eerste minister) over "De stand van zaken met betrekking tot de begroting" (56020902C) 1
- Alexia Bertrand aan Bart De Wever (eerste minister) over "De stand van zaken m.b.t. de begrotingsonderhandelingen na 16 november" (56020907C) 1
- Sofie Merckx aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begrotingsonderhandelingen" (56020925C) 1
- Raoul Hedebouw aan Bart De Wever (eerste 1

SOMMAIRE

Débat d'actualité sur le budget et interpellations et questions jointes de 2
- Barbara Pas à Bart De Wever (premier ministre) sur "La crise gouvernementale persistante" (56000336I) 2
- Raoul Hedebouw à Bart De Wever (premier ministre) sur "Le budget et la crise gouvernementale persistante" (56000341I) 2
- François De Smet à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'ultimatum du 31 décembre 2026 pour l'accord budgétaire du gouvernement Arizona" (56000342I) 2
- Pierre-Yves Dermagne à Bart De Wever (premier ministre) sur "La crise au gouvernement et l'absence de budget" (56000346I) 2
- François De Smet à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'issue du conclave budgétaire" (56020441C) 2
- Sofie Merckx à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'accord budgétaire" (56020496C) 2
- Raoul Hedebouw à Bart De Wever (premier ministre) sur "Le budget 2027" (56020497C) 2
- Alexia Bertrand à Bart De Wever (premier ministre) sur "Le point sur les négociations budgétaires" (56020515C) 2
- Kjell Vander Elst à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'absence d'accord budgétaire" (56020517C) 2
- Axel Ronse à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'incidence des négociations budgétaires sur les marchés financiers" (56020534C) 2
- Sarah Schlitz à Bart De Wever (premier ministre) sur "Le budget 2027" (56020535C) 2
- Kjell Vander Elst à Bart De Wever (premier ministre) sur "Les négociations budgétaires" (56020707C) 2
- Kjell Vander Elst à Bart De Wever (premier ministre) sur "Les négociations budgétaires" (56020861C) 2
- Vincent Van Quickenborne à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'état d'avancement du budget" (56020902C) 2
- Alexia Bertrand à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'état de la situation en ce qui concerne les négociations budgétaires après le 16 novembre" (56020907C) 2
- Sofie Merckx à Bart De Wever (premier ministre) sur "Les négociations budgétaires" (56020925C) 2
- Raoul Hedebouw à Bart De Wever (premier ministre) sur "La crise gouvernementale" (56020930C) 2
- Sarah Schlitz à Bart De Wever (premier ministre) sur "La crise politique et budgétaire" (56020931C) 2
- Alexia Bertrand à Bart De Wever (premier ministre) 2

minister) over "De regeringscrisis" (56020930C)

- Sarah Schlitz aan Bart De Wever (eerste minister) over "De politieke en begrotingscrisis" (56020931C) 1
- Alexia Bertrand aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begrotingsonderhandelingen en de gevolgen van voorlopige twaalfden" (56020719C) 1
- Pierre-Yves Dermagne aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begroting" (56021137C) 1

- Matti Vandemaele aan Bart De Wever (eerste minister) over "De toekomst van de regering-De Wever" (56021158C) 1

- Sofie Merckx aan Bart De Wever (eerste minister) over "Het verlagen van de ministerlonen bij het uitblijven van een begrotingsakkoord" (56021247C) 1
- Raoul Hedebouw aan Bart De Wever (eerste minister) over "De energieprijzen en de maatregelen van de regering tegen de hoge energiefacturen" (56020684C) 1
- Pierre-Yves Dermagne aan Bart De Wever (eerste minister) over "De nationale manifestatie van 23 november" (56021183C) 2

Sprekers: **Barbara Pas**, voorzitster van de VB-fractie, **Raoul Hedebouw**, **François De Smet**, **Pierre-Yves Dermagne**, voorzitter van de PS-fractie, **Sarah Schlitz**, **Vincent Van Quickenborne**, **Kjell Vander Elst**, **Matti Vandemaele**, voorzitter van de Ecolo-Groen-fractie, **Bart De Wever**, eerste minister, **Maaike De Vreese**

Moties 20

Samengevoegde vragen van 24
- Sandro Di Nunzio aan Bart De Wever (eerste minister) over "De stijging van de administratieve lasten en de vertraging bij de uitrol van One Europe, One Market" (56017428C) 24
- François De Smet aan Bart De Wever (eerste minister) over "Het Europees meerjarig financieel kader" (56020094C) 24

Sprekers: **Sandro Di Nunzio**, **François De Smet**, **Bart De Wever**, eerste minister, **Stefaan Van Hecke**, **Sarah Schlitz**

sur "Les négociations budgétaires et les effets des douzièmes provisoires" (56020719C)

- Pierre-Yves Dermagne à Bart De Wever (premier ministre) sur "Le budget" (56021137C) 2
- Matti Vandemaele à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'avenir du gouvernement De Wever" (56021158C) 2

- Sofie Merckx à Bart De Wever (premier ministre) sur "La réduction de la rémunération des ministres en l'absence d'accord budgétaire" (56021247C) 2
- Raoul Hedebouw à Bart De Wever (premier ministre) sur "Les prix de l'énergie et les mesures du gouvernement contre le montant élevé des factures d'énergie" (56020684C) 2
- Pierre-Yves Dermagne à Bart De Wever (premier ministre) sur "La manifestation nationale du 23 novembre" (56021183C) 2
- Sarah Schlitz à Bart De Wever (premier ministre) sur "La crise gouvernementale et la date limite du 31/12" (56000347I) 2

- Vincent Van Quickenborne à Bart De Wever (premier ministre) sur "La crise gouvernementale persistante" (56000348I) 2

Orateurs: **Barbara Pas**, présidente du groupe VB, **Raoul Hedebouw**, **François De Smet**, **Pierre-Yves Dermagne**, président du groupe PS, **Sarah Schlitz**, **Vincent Van Quickenborne**, **Kjell Vander Elst**, **Matti Vandemaele**, président du groupe Ecolo-Groen, **Bart De Wever**, premier ministre, **Maaike De Vreese**

Motions 20

Questions jointes de 24
- Sandro Di Nunzio à Bart De Wever (premier ministre) sur "La hausse des charges administratives et le retard de déploiement de One Europe, One Market" (56017428C) 24
- François De Smet à Bart De Wever (premier ministre) sur "Le cadre financier pluriannuel de l'Union européenne" (56020094C) 24

Orateurs: **Sandro Di Nunzio**, **François De Smet**, **Bart De Wever**, premier ministre, **Stefaan Van Hecke**, **Sarah Schlitz**

Commissie voor Binnenlandse Zaken, Veiligheid, Migratie en Bestuurszaken

van

WOENSDAG 25 NOVEMBER 2026

Voormiddag

_____

Commission de l'Intérieur, de la Sécurité, de la Migration et des Matières administratives

du

MERCREDI 25 NOVEMBRE 2026

Matin

_____

De openbare commissievergadering wordt geopend om 9.39 uur en voorgezeten door de heer Ortwin Depoortere.
La réunion publique de commission est ouverte à 9 h 39 et présidée par M. Ortwin Depoortere.

01 Actualiteitsdebat over de begroting en toegevoegde interpellaties en vragen van
- Barbara Pas aan Bart De Wever (eerste minister) over "De aanhoudende regeringscrisis" (56000336I)
- Raoul Hedebouw aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begroting en de aanhoudende regeringscrisis" (56000341I)
- François De Smet aan Bart De Wever (eerste minister) over "Het ultimatum met als deadline 31 december 2026 voor het begrotingsakkoord van de arizonaregering" (56000342I)
- Pierre-Yves Dermagne aan Bart De Wever (eerste minister) over "De regeringscrisis en het uitblijven van een begroting" (56000346I)
- Sarah Schlitz aan Bart De Wever (eerste minister) over "De regeringscrisis en de deadline van 31/12" (56000347I)
- Vincent Van Quickenborne aan Bart De Wever (eerste minister) over "De aanhoudende regeringscrisis" (56000348I)
- François De Smet aan Bart De Wever (eerste minister) over "De uitkomst van het begrotingsconclaaf" (56020441C)
- Sofie Merckx aan Bart De Wever (eerste minister) over "Het begrotingsakkoord" (56020496C)
- Raoul Hedebouw aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begroting 2027" (56020497C)
- Alexia Bertrand aan Bart De Wever (eerste minister) over "De stand van zaken betreffende de begroting" (56020515C)
- Kjell Vander Elst aan Bart De Wever (eerste minister) over "Het uitblijven van een begrotingsakkoord" (56020517C)
- Axel Ronse aan Bart De Wever (eerste minister) over "De impact van de begrotingsonderhandelingen op de financiële markten" (56020534C)
- Sarah Schlitz aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begroting 2027" (56020535C)
- Kjell Vander Elst aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begrotingsonderhandelingen" (56020707C)
- Kjell Vander Elst aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begrotingsonderhandelingen" (56020861C)
- Vincent Van Quickenborne aan Bart De Wever (eerste minister) over "De stand van zaken met betrekking tot de begroting" (56020902C)
- Alexia Bertrand aan Bart De Wever (eerste minister) over "De stand van zaken m.b.t. de begrotingsonderhandelingen na 16 november" (56020907C)
- Sofie Merckx aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begrotingsonderhandelingen" (56020925C)
- Raoul Hedebouw aan Bart De Wever (eerste minister) over "De regeringscrisis" (56020930C)
- Sarah Schlitz aan Bart De Wever (eerste minister) over "De politieke en begrotingscrisis" (56020931C)
- Alexia Bertrand aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begrotingsonderhandelingen en de gevolgen van voorlopige twaalfden" (56020719C)
- Pierre-Yves Dermagne aan Bart De Wever (eerste minister) over "De begroting" (56021137C)
- Matti Vandemaele aan Bart De Wever (eerste minister) over "De toekomst van de regering-De Wever" (56021158C)
- Sofie Merckx aan Bart De Wever (eerste minister) over "Het verlagen van de ministerlonen bij het uitblijven van een begrotingsakkoord" (56021247C)
- Raoul Hedebouw aan Bart De Wever (eerste minister) over "De energieprijzen en de maatregelen van de regering tegen de hoge energiefacturen" (56020684C)

- Pierre-Yves Dermagne aan Bart De Wever (eerste minister) over "De nationale manifestatie van 23 november" (56021183C)
01 Débat d'actualité sur le budget et interpellations et questions jointes de
- Barbara Pas à Bart De Wever (premier ministre) sur "La crise gouvernementale persistante" (56000336I)
- Raoul Hedebouw à Bart De Wever (premier ministre) sur "Le budget et la crise gouvernementale persistante" (56000341I)
- François De Smet à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'ultimatum du 31 décembre 2026 pour l'accord budgétaire du gouvernement Arizona" (56000342I)
- Pierre-Yves Dermagne à Bart De Wever (premier ministre) sur "La crise au gouvernement et l'absence de budget" (56000346I)
- François De Smet à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'issue du conclave budgétaire" (56020441C)
- Sofie Merckx à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'accord budgétaire" (56020496C)
- Raoul Hedebouw à Bart De Wever (premier ministre) sur "Le budget 2027" (56020497C)
- Alexia Bertrand à Bart De Wever (premier ministre) sur "Le point sur les négociations budgétaires" (56020515C)
- Kjell Vander Elst à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'absence d'accord budgétaire" (56020517C)
- Axel Ronse à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'incidence des négociations budgétaires sur les marchés financiers" (56020534C)
- Sarah Schlitz à Bart De Wever (premier ministre) sur "Le budget 2027" (56020535C)
- Kjell Vander Elst à Bart De Wever (premier ministre) sur "Les négociations budgétaires" (56020707C)
- Kjell Vander Elst à Bart De Wever (premier ministre) sur "Les négociations budgétaires" (56020861C)
- Vincent Van Quickenborne à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'état d'avancement du budget" (56020902C)
- Alexia Bertrand à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'état de la situation en ce qui concerne les négociations budgétaires après le 16 novembre" (56020907C)
- Sofie Merckx à Bart De Wever (premier ministre) sur "Les négociations budgétaires" (56020925C)
- Raoul Hedebouw à Bart De Wever (premier ministre) sur "La crise gouvernementale" (56020930C)
- Sarah Schlitz à Bart De Wever (premier ministre) sur "La crise politique et budgétaire" (56020931C)
- Alexia Bertrand à Bart De Wever (premier ministre) sur "Les négociations budgétaires et les effets des douzièmes provisoires" (56020719C)
- Pierre-Yves Dermagne à Bart De Wever (premier ministre) sur "Le budget" (56021137C)
- Matti Vandemaele à Bart De Wever (premier ministre) sur "L'avenir du gouvernement De Wever" (56021158C)
- Sofie Merckx à Bart De Wever (premier ministre) sur "La réduction de la rémunération des ministres en l'absence d'accord budgétaire" (56021247C)
- Raoul Hedebouw à Bart De Wever (premier ministre) sur "Les prix de l'énergie et les mesures du gouvernement contre le montant élevé des factures d'énergie" (56020684C)
- Pierre-Yves Dermagne à Bart De Wever (premier ministre) sur "La manifestation nationale du 23 novembre" (56021183C)
- Sarah Schlitz à Bart De Wever (premier ministre) sur "La crise gouvernementale et la date limite du 31/12" (56000347I)
- Vincent Van Quickenborne à Bart De Wever (premier ministre) sur "La crise gouvernementale persistante" (56000348I)

01.01 **Barbara Pas** (VB): Mijnheer de premier, vier of vijf weken geleden zei u dat u in de blessuretijd zat om een begrotingsakkoord te sluiten. Ondertussen weet ik niet of daar überhaupt nog een term voor bestaat. Het gaat om verlengingen van verlengingen van de blessuretijd en dan tellen we de *hydration breaks* nog niet eens mee.

Enkele weken geleden zei ik u tijdens het vragenuurtje in de plenaire vergadering dat een processie van Echternach een snelle sprint is in vergelijking met uw begrotingsprocessie. Eigenlijk is die vergelijking fout. Ik was, zoals zo vaak, nog veel te zacht in mijn oordeel. Bij een processie van Echternach wordt er immers vooruitgang geboekt, terwijl dat bij u absoluut niet het geval is. De enkele keren dat u de voorbije maanden naar het halfrond kwam, had u het steeds over de noodzaak van een snel begrotingsakkoord. Onze situatie verdraagt geen uitstelgedrag meer, klonk het toen. U kunt nu stoïcijns op uw blad blijven kijken, maar dat waren uw woorden. U had het toen over de '*wall of darkness*' waar we voor staan, over de rand van het faillissement en dergelijke meer.

Alleen snelheid telde nog voor u, urgentie was een prioriteit. Toen ik u hoorde spreken, dacht ik dat we vanaf dat moment een Michael Phelps, een Max Verstappen of een Usain Bolt aan het werk zouden

zien, een beetje zoals de Roadrunners uit de tekenfilms - *meep meep*. Niets daarvan! Ondanks al uw onheilsvoorspellingen over de dringendheid neemt u nu alle tijd, mijnheer de eerste minister. Vorige week kwam de kern zelfs een hele week niet samen.

Er is blijkbaar tijd genoeg, zelfs tot het einde van het jaar. Dat is nog meer dan vijf weken, mijnheer de premier. Kan de zogenaamde meester-strateeg eens uitleggen waarom hij nu handelt alsof de urgentie volledig verdwenen is? Waarom ligt de deadline op Nieuwjaar? Welke EU-post komt er op 1 januari 2027 vrij? Daarover had ik graag meer uitleg gekregen.

Toen ik tijdens Vivaldi het wanbeleid van De Croo onder vuur nam, deed uw N-VA dat ook. Het zijn die N-VA'ers die nu klagen dat ik u te veel onder vuur neem, terwijl ze dat samen met mij evenzeer bij premier De Croo deden. De N-VA noemde de vivaldiregering toen steevast een kibbelkabinet. U bent erin geslaagd het nog slechter te doen, mijnheer de premier. Wat een bende ruziemakers! In de regering zijn ze het ondertussen zelfs niet meer eens over wie tijdens de kern van de ministerraad precies wat heeft gezegd. Tijdens de onderhandelingen worden zelfs campagnes tegen coalitiepartners opgezet. We hebben nu vicepremiers die elkaar van fakenieuws en leugens beschuldigen terwijl de kern aan het onderhandelen is. Dat is een toxische werksfeer, mijnheer de premier! Het zijn niet alleen de ambtenaren van de stad Oostende die op die manier moeten werken.

Het hoeft niet te verbazen dat steeds meer mensen hun buik vol hebben van de politiek als politieke leiders niet doen wat ze voor de verkiezingen hebben beloofd, als ze geen oplossingen bieden voor de problemen waarmee de burgers te kampen hebben, omdat ze voortdurend bezig zijn met zichzelf, met profilering, met ego's en partijbelangen.

Uw regering werkt niet. Uw regering werkt al zeker niet voor de Vlaming. Integendeel, die kaalgeplukte Vlaming moet ondertussen de rekening blijven betalen. Dat is uw verpletterende verantwoordelijkheid. Terwijl jullie in de regering ruziemaken, heeft één op de drie het moeilijk om zijn lening nog af te betalen. Terwijl jullie politieke spelletjes spelen, wordt het voor de gewone burger onbetaalbaar om de wagen vol te tanken en zijn de energiefacturen torenhoog. Terwijl jullie naar elkander wijzen en niemand verantwoordelijkheid wil nemen, neemt de koopkracht van onze burgers zienderogen af. Door jullie afschuwelijke falen, zoals u het noemde, zal het voor de hardwerkende Vlaming en de gepensioneerden alleen nog maar erger worden.

Onder de regering-De Wever blijft de economische groei in België achter bij het Europese gemiddelde. Die groei behoort tot de zwakste in Europa. Onder uw regering behoort het Belgische begrotingstekort dan weer tot de hoogste van Europa. Volgens de prognoses die we deze maand van de Europese Commissie hebben gekregen, zal dat tekort nog verder oplopen en uitkomen bij de slechtste van de Europese Unie. En dat alles voor een regering die zich tot doel heeft gesteld budgettair orde op zaken te stellen.

U hebt niet alleen de begroting niet onder controle, mijnheer de eerste minister, zelfs uw eigen regering hebt u niet onder controle. Het probleem is niet dat u te weinig tijd krijgt, maar dat u het gewoon niet kunt. U had het hier onlangs over een muur, een *wall of darkness*, maar u botst op een muur, de muur van uw eigen onvermogen. Het resultaat van wat u als noodzakelijk bestempelt, is tot op vandaag nul. Nada. Zero.

Wat u al twee jaar lang bij elke begrotingsonderhandeling opnieuw op tafel legt, zijn geen structurele oplossingen. Uw discussie gaat over de verhouding tussen hoeveel u extra bespaart op de hardwerkende Vlaming en hoeveel u die hardwerkende Vlaming extra belast.

Als u een overheidsbeslag van 55 % hebt en als bijna 80 % van de Vlamingen aan het werk is, dan slaagt u er nog niet in om 10 miljard euro te vinden. Of nu zelfs 13 miljard. Als 10 miljard niet lukt, dan gaan we voor wat miljarden meer. Dat geld is er nochtans, mijnheer de premier, in de eerste plaats bij de overheid zelf. Met minder politici, minder partijdotaties, noem maar op, kunt u gemakkelijk 340 miljoen euro besparen. Waarom wilt u geen korting op de EU-bijdrage bedingen? Veel nettobetalers hebben dat al met succes gedaan. Wat zien we echter? Bij de aanpassing van de begroting van dit jaar, die momenteel wordt besproken in de commissie voor Financiën, zult u zelfs nog meer miljoenen aan de Europese Unie uitgeven.

U kunt nog meer schrappen. Bij Unia, Myria, vakbonden en allerhande instituten valt er nog een half miljard te halen. U kunt schrappen bij ontwikkelingssamenwerking en bij internationale klimaatfinanciering. U kunt miljarden halen bij migratie. Ook daarvoor hebben wij al meerdere maatregelen voorgesteld. Leg die nu toch eindelijk eens op tafel, mijnheer de eerste minister.

Zelfs al komt u in de komende weken, die u zichzelf nog hebt gegeven, tot 10 of 13 miljard, zoals vorig jaar, op een manier waarbij de Vlamingen extra in de zakken worden gezeten, dan zult u nog niet de beloofde orde op zaken stellen. Daarvoor is het te weinig. Structureel is er 20 tot 30 miljard nodig en dan zult u binnen de kortste keren dezelfde discussie voeren, met dezelfde mensen en dezelfde standpunten, voor een volgend rondje ambras over hoe u de Vlamingen in de zakken zult zitten.

Omdat het vertrouwen tussen de vicepremiers volledig weg is, zit u nu met de partijvoorzitters aan tafel. We weten al van de regeringsonderhandelingen dat dat een bijzonder snelle en efficiënte formule is. Het moet echter zijn dat er, na het koningshuis opnieuw veelvuldig te hebben ingeschakeld, echt geen andere mogelijkheid meer is om verkiezingen te proberen te vermijden.

Mijnheer de premier, nu u opnieuw met die partijvoorzitters onderhandelt, hebt u de gelegenheid om te doen wat u bij de eerste regeringsonderhandelingen hebt nagelaten, namelijk uw eigen verkiezingsbeloften op tafel leggen.

Ik heb vorige week, zoals iedereen hier, vermoed ik, Frank Vandenbroucke in *Terzake* gezien. Ik was verbaasd dat er na vier decennia zelfs bij hem enige ‘Vlaamsvoelendheid’ naar boven kwam. Ik vond dat als Vlaams-nationalist aandoenlijk. Ik kijk ernaar uit om samen met Frank de Vlaamse Leeuw te mogen zingen. Ik krijg er zowaar de tranen van in mijn ogen, mijnheer de eerste minister.

Volgens de Bijbel is er in de hemel ook meer vreugde over één zondaar die tot inkeer komt dan over 99 rechtvaardigen die geen bekering nodig hebben. Sinds de bocht van Bracke in 2013 hebben we die ‘Vlaamsvoelendheid’ bij de N-VA echter niet meer gezien. Geen inkeer van die zondaars dus.

Mijn vraag is of u het lichtende voorbeeld van Frank Vandenbroucke zult volgen en of ook bij u na vele jaren winterslaap de Vlaams-nationalist nog eens zal bovenkomen. Meer concreet, zult u fiscale autonomie op tafel leggen? Zoveel experten beamen dat dat nodig is om orde op zaken te stellen, van professor Peersman en professor Matthijs tot Quinten Jacobs en recent nog Geert Jennes in *De Tijd*. Zelfs het ratingbureau Moody's verwijst naar de noodzaak van fiscale autonomie om orde op zaken te kunnen stellen. Dat is dan ook de logica zelf: Vlaams geld in Vlaamse handen, het beleid afstemmen op de realiteit.

U hebt het al zo vaak aan de kiezer beloofd. Mijn vraag is wanneer u daar eindelijk werk van zult proberen te maken.

01.02 **Raoul Hedebouw** (PVDA-PTB): Mijnheer de premier, u geraakt er nog altijd niet uit. De mensen op straat vragen zich af hoe dat komt. We hebben zoveel problemen met de koopkracht, de pensioenen en het levenspeil van vandaag. Wat doen de ministers eigenlijk? Ze worden goed betaald, maar slagen er niet in om met oplossingen te komen.

Volgens mij is er geen probleem met de methode, mijnheer de premier. Het probleem ligt echt bij het kader waarbinnen u vandaag ideologisch en economisch keuzes wilt maken over wie moet betalen. Of het nu gaat om 10 miljard euro of 14 miljard euro, de vraag blijft dezelfde. Zijn het opnieuw de gepensioneerden, de werkende klasse en de jongeren die moeten betalen, of zullen het de sterkste schouders, de supermiljonairs zijn? Mijnheer de eerste minister, u fietst om die vraag heen, maar eigenlijk zegt u dat u de sterkste schouders niet zult doen betalen, no way, en het geld gewoon bij de mensen zult halen. Dat pikken de mensen echter niet. Dat geldt niet alleen voor de 70.000 mensen die maandag op straat betoogden. Heel veel mensen zeggen dat ze al betaald hebben met de malus op de pensioenen tot 67 jaar, met de centenindex die hun koopkracht heeft weggepikt en met de accijnzen die de afgelopen jaren zijn verhoogd. Komaan zeg! Toch wilt u opnieuw de werkende klasse doen betalen. Dat is geen oplossing op sociaal vlak, noch op economisch vlak, mijnheer de premier.

We moeten een diepgaande economische analyse maken van de situatie waarin België zich bevindt. De Europese Commissie heeft vorige week een heel interessant rapport uitgebracht. Ik citeer de Europese Commissie, mijnheer de premier: "De economische groei in België zal naar verwachting vertragen tot 0,7 % in 2026 en ook in 2027 zal de groei zwak blijven, met 0,8 %, omdat een afnemende koopkracht en strengere financieringsvoorwaarden naar verwachting zullen wegen op de particuliere consumptie en investeringen."

Verder stelt hetzelfde rapport van de Europese Commissie – dat is geen studiebureau van de PVDA – duidelijk: "De consumentenbestedingen zullen naar verwachting robuust blijven, ondersteund door een dalende spaarquote van de

huishoudens in 2026 en 2027 en door de loonindexering, vooral in 2027."

De Europese Commissie schrijft dus dat als onze groei nog enigszins standhoudt, dat te danken is aan de binnenlandse koopkracht en de binnenlandse consumptie, die gekoppeld zijn aan de indexering van onze lonen. U wilt die indexering echter vandaag aanvallen, mijnheer de premier. Bijna alle partijen waren het er immers over eens dat ze geld zouden halen bij de indexering. Bij de btw zouden ze 700 miljoen euro ophalen. Bij de langdurig zieken en de gepensioneerden met een vakantiepremie gaan we eveneens geld halen.

Mijnheer de premier, u zit met andere woorden in een vicieuze cirkel. U tast steeds meer de binnenlandse vraag aan door verschillende maatregelen die de koopkracht onder druk zetten. Dat zal onze economie kapotmaken. Dat is volgens mij de fundamentele discussie.

De vraag is dus wat het ergste is voor onze economie: geld halen bij de mensen of geld halen bij de superrijken? Die superrijken hebben al overgeconsumeerd. Zullen die na twee zwembaden een derde zwembad kopen? De trickledowneconomie, mijnheer de premier, waarbij het idee leeft dat meer geld geven aan de superrijken onze economie zal stimuleren, houdt geen steek.

Het wordt tijd dat u vandaag de heilige huisjes rond de tafel, met name het idee dat de superrijken niet moeten bijdragen, laat vallen. Laat dat heilige huisje vallen. Dat kan toch? We hebben hier een hoorzitting gehad met de heer Apostel van de Universiteit Gent. Hij toonde duidelijk aan dat het voorstel van de PVDA om 2 à 3 % te heffen wetenschappelijk onderbouwd is en dat we, als we de ideologie achterwege laten, op die manier verstandig 8 miljard euro kunnen ophalen. Ik haal liever 8 miljard euro bij de superrijken dan bij de gepensioneerden en de werkende klasse. Dat is de vraag die vandaag voorligt.

In Noorwegen hebben ze een miljonairsbelasting. Die brengt 3 miljard euro op, die men in de economie kan investeren. In Zwitserland, beste collega's, dat toch geen links land is, hebben ze een vermogensbelasting, *l'impôt sur la fortune*. Die brengt 10 miljard euro op. We moeten het geld dus daar gaan halen. De heilige huisjes blijven altijd dezelfde: aan de superrijken mogen we niet raken, maar aan de gepensioneerden of aan de zelfstandigen mag dat wel. Aan de werkende klasse raken kan wel. Dat is een ideologische ingesteldheid.

Mijnheer de premier, mijn vraag is dus of u in de zoektocht naar 13 à 14 miljard euro eindelijk het perspectief gaat verruimen en, om economische en sociale redenen, het geld bij de superrijken gaat halen?

01.03 **François De Smet** (DéFI): Monsieur le premier ministre, comment allez-vous? Comment tenez-vous, entre ces portes qui claquent, ces partenaires qui font tout pour vous rendre la vie impossible et vous forcent à manger votre chapeau chaque jour?

Vous avez au moins le mérite d'essayer de doter ce pays d'un effort structurel nécessaire, et vous êtes le premier à le tenter depuis longtemps. On peut diverger sur les recettes, on peut ne pas être naïf sur le fait que votre objectif n'est pas l'avenir florissant de la Belgique fédérale, mais d'assainir ce pays pour mieux le démanteler. Mais votre détermination à l'assainissement est réelle, il faut le reconnaître.

Seulement, votre détermination sur l'objectif est inversement proportionnelle au manque de rigueur de votre méthode et au manque de maturité de vos partenaires. Or, la situation est grave. On vient d'apprendre que la hausse des taux d'intérêt allait engendrer un coût de 3 milliards d'euros supplémentaires pour notre pays. Nous savons déjà que nous aurons une croissance économique misérable, de 0,7 %. Nous apprenons chaque jour des pertes d'emploi, y compris dans des secteurs qu'on croyait protégés, comme la chimie.

Nous avons une population angoissée, à juste titre, face au coût de la vie, au coût du caddie, au coût de l'énergie, qui est en train de fragiliser les ménages, mais aussi de tuer nos industries. Nous avons des jeunes qui n'ont pas de réponse crédible des autorités sur le climat, sur des pertes d'emploi liées à l'intelligence artificielle. Et je ne parle même pas du contexte international. On a toujours une guerre sur le continent européen, la Russie joue l'intimidation, l'allié américain s'éloigne; la situation géopolitique est périlleuse.

Jamais, dans l'histoire récente, nous n'aurions eu autant besoin d'un gouvernement qui gouverne et qui indique une direction. Et qu'avons-nous? Un gouvernement qui se déchire, comme des enfants dans une cour de récréation. Personne n'indique de direction, chacun pointe vers l'autre. Ce qui se passe est irrespectueux, monsieur le premier ministre! Irrespectueux pour les citoyens, qui se sentent heurtés par votre politique, et dont une partie était dans les rues de Bruxelles lundi, mais

aussi pour ceux qui ont soutenu un des partis de l'Arizona et qui peuvent légitimement se dire aujourd'hui qu'ils n'ont pas voté pour ça, qu'ils n'ont pas voté pour être dirigés par un cirque.

Vous rendez-vous compte, chers collègues, que la réunion de lundi a échoué parce que l'un des ministres a exigé des excuses de la part des autres, alors qu'il avait lui-même insulté tout le monde la semaine qui précède? Mais où est-on? Même Les Engagés, maintenant, se mettent à produire des visuels de bac à sable, c'est dire le niveau... Ce pays est au bord du gouffre et vous êtes tous en train de sombrer dans une communication préélectorale. Ce n'est pas au niveau de vos responsabilités, et ce n'est même pas non plus au niveau de ce que devrait être l'action politique. Cette séquence fait un tort énorme à la politique en général.

Et puis, il y a l'énigme Vooruit. Le seul parti de la coalition qui aurait un intérêt électoral à aller aux urnes, à cause du poids de son grand frère francophone, est aussi le seul qui bloque obstinément depuis plusieurs semaines. C'est peut-être une coïncidence – en politique elles sont rares, mais elles existent. Mais, quand on voit l'attitude de M. Vandenbroucke ou de M. Rousseau, on est obligé de se demander si ce parti siège encore dans cette coalition. J'ai une hypothèse: je pense que Vooruit a compris que le bilan de ce gouvernement sera mauvais en 2029. Il a compris que les gens seront plus pauvres, que les citoyens auront encore moins confiance en l'État, que le déficit sera toujours aussi élevé.

Donc, ils sont en train de se dire tout simplement qu'ils ne vont pas pouvoir assumer le bilan de cet Arizona en 2029. Ils ne vont quand même pas faire comme Les Engagés et dire à chaque compromission qu'ils ont obtenu des balises. Ce serait ridicule et cela ne convaincrait personne. Donc, se dit Vooruit, on va se tirer de là à la première véritable occasion. Et on va le faire très simplement, en choisissant un moment où l'on va commencer à dire non à tout et à se rendre insupportable. Un peu comme dans ces couples où l'un est très malheureux et n'a pas le courage de partir de lui-même, mais a le courage de rendre la vie tellement impossible qu'il force l'autre à le mettre dehors.

Quand je vois l'attitude de Conner Rousseau, elle commence à me faire penser à celle de Joëlle Milquet durant l'épisode de l'Orange bleue. À cette époque, vous étiez déjà dans le *game*, monsieur le premier ministre. Vous étiez déjà là, autour de la table. La présidente du cdH était à une table de négociation à laquelle elle n'avait aucune envie d'être. C'était l'époque où le cdH était encore très attaché au PS. Elle a simplement dit non pendant des mois, jusqu'à ce que le PS revienne à table.

Monsieur le premier ministre, avez-vous la conviction que chaque partenaire a la volonté de sauver ce gouvernement? Vous avez passé trois heures avec Conner Rousseau vendredi. Chacun sait que c'est votre entente personnelle avec Vooruit qui forge le moteur politique en Flandre depuis des années. Quelle est votre conviction?

Deuxièmement, partagez-vous le nouvel enthousiasme du président du MR qui souhaite tout à coup réenchanter l'Arizona? Confirmez-vous qu'il existe un nouvel objectif de 14 milliards d'euros d'assainissement et qu'il est partagé par tous les partenaires

Je ferai une dernière remarque. Vous avez enfin réuni tous les présidents de partis. Reconnaissez que c'est ce que je vous proposais de faire depuis trois semaines – merci d'enfin m'écouter! Je me permets de rappeler mon deuxième conseil. Faites un véritable conclave. Enfermez tout le monde. Si vous continuez à laisser des présidents sortir à la télévision ou aller sur les trottoirs pour dire qu'ils ne sont pas contents, vous n'arriverez pas à un compromis. Les citoyens méritent de la clarté. Gouvernez ou tirez les conclusions!

01.04 **Pierre-Yves Dermagne** (PS): Monsieur le premier ministre, une fois n'est pas coutume, je ferai miens les propos d'un de vos vice-premiers ministres, à savoir mon ancien collègue David Clarinval. Il disait il y a quelques heures, pour qualifier la dernière séquence et la situation: "C'est lunaire". Il ne faisait pas référence à l'épisode de pleine lune que nous vivons depuis quelques jours.

Alors oui, monsieur le premier ministre, ce qu'il se passe est lunaire. Vous êtes le premier ministre d'un gouvernement qui répète depuis des mois, depuis sa constitution en fait, que la situation est sérieuse, qu'on est face à un col hors catégorie, à un Everest budgétaire, qu'il y a un risque d'effet boule de neige, que les marchés nous regardent, qu'il faut être responsables, qu'il serait criminel de ne pas fournir cet effort minimal de 10 milliards d'euros.

Or que constatons-nous depuis des mois? En parallèle de vos déclarations et de vos appels à la responsabilité, nous assistons à un gouvernement qui est incapable de se mettre d'accord sur quasiment quoi que ce soit, qui a du mal à dégager simplement du temps dans son agenda pour

pouvoir se réunir et qui se trouve donc dans l'incapacité, l'impossibilité de dégager une vision pour notre pays.

Il y a quelques jours, un politologue flamand a même qualifié votre gouvernement, et à juste titre, de *zombie regering* – un gouvernement zombie. Même pour le gouvernement d'Alexander De Croo – que vous avez aimé critiquer quasi quotidiennement –, la presse n'a jamais été aussi dure, aussi critique, aussi sévère. Or nous sommes seulement un peu moins de deux ans après l'installation de ce gouvernement.

Monsieur le premier ministre, qu'est-ce que la population attend d'un gouvernement? En réalité, elle n'entretient pas des espoirs et des attentes démesurés. Elle attend simplement d'un gouvernement qu'il gouverne.

Gouverner, monsieur le premier ministre, ce n'est pas seulement aligner un tableau Excel avec des nouvelles taxes, de nouvelles diminutions de l'indexation automatique des salaires et des allocations, de nouvelles attaques contre les retraités, contre les soins de santé, contre les malades, contre le personnel soignant, comme vous ne cessez de le faire et de le proposer depuis des mois.

Ce que la population attend, c'est qu'un gouvernement gouverne. Gouverner, c'est par exemple aider les ménages, les travailleurs et les entreprises à traverser la crise du pouvoir d'achat et la crise énergétique, soutenir l'activité économique face à une croissance en berne et à des faillites et des licenciements qui s'accumulent. C'est relever le défi de la justice fiscale, puisque, nous le savons, plus on gagne de l'argent dans ce pays, plus on est riche, moins on paie proportionnellement d'impôts.

C'est aussi préparer la transition climatique, au lendemain d'une COP scandaleusement décevante. C'est dégager une vision d'avenir par rapport à l'impact de l'intelligence artificielle sur le monde du travail, sur l'économie, mais aussi sur les finances publiques.

Bref, c'est cela qu'un gouvernement devrait faire aujourd'hui et c'est cela que la population attend.

Depuis le début, monsieur le premier ministre, votre gouvernement ne l'a malheureusement jamais compris. Les blocages de ces derniers jours – ou plutôt de ces derniers mois – le prouvent une nouvelle fois. Ce gouvernement n'a tout simplement ni vision ni projet pour le pays. Ce n'est pas seulement le chef de groupe du Parti Socialiste dans l'opposition qui le dit. Ces mots sont également venus de la bouche de certains présidents de partis de votre propre coalition.

Monsieur le premier ministre, vous avez annoncé lundi votre intention de convoquer les présidents de parti. Hier, vous avez organisé un premier tour de table. Je ne sais pas si, après moins de deux ans d'existence de ce gouvernement, vous envisagez réellement de renégocier en profondeur l'accord de gouvernement ou si vous cherchez simplement à remettre un peu d'huile dans les rouages, à apaiser les tensions, à passer par un moment cathartique en compagnie des présidents de parti afin de tenter de débloquer la situation.

Cela dit, j'ai tout de même été assez surpris d'entendre hier le montant de l'effort envisagé. En effet, vous ne parvenez pas à vous entendre sur 8 milliards d'euros. Il y a quelques semaines encore, vous proposiez un effort au rabais à 7 ou 8 milliards. Vous n'avez pas eu d'accord pour 10 milliards. Et finalement, aujourd'hui, vous proposeriez un effort de 13 ou 14 milliards d'euros! En somme, vous n'arrivez pas à vous mettre d'accord sur un menu entrée-plat-dessert, sur trois services ou non, et vous décidez finalement de passer à un menu cinq services.

Toutefois, une question reste pendante: qui va payer l'addition? C'est bien celle que se posent aujourd'hui les Belges. Qui va payer l'addition de vos politiques, de vos décisions, ou de votre absence de décision? Qui va payer l'addition de l'absence de cap de votre gouvernement? Qu'allez-vous faire, monsieur le premier ministre, dans les prochaines heures et les prochains jours? Entendez-vous réellement renégocier l'accord de gouvernement? Visez-vous effectivement un effort de 13 à 14 milliards d'euros? Et allez-vous enfin oser regarder du côté des épaules les plus larges et faire contribuer les ultra-riches à l'effort demandé?

01.05 **Sarah Schlitz** (Ecolo-Groen): Monsieur le premier ministre, vous avez annoncé hier, à l'issue de votre réunion avec les présidents de partis, votre intention d'élargir l'effort budgétaire de 10 à 13 milliards d'euros. Je ne sais pas s'il s'agit véritablement d'une annonce, car, en réalité, la question reste la même et ne change pas pour les citoyens, même s'il était question d'un effort de 50 milliards: qui va payer?

Or, à la lecture de vos notes qui sortent dans la presse, nous constatons que ce sont toujours les mêmes solutions que vous remettez

inlassablement sur la table et qui, depuis le début, sont à l'origine de la crise politique que nous traversons. Celles-ci consistent, une fois de plus, à s'attaquer à l'indexation – ce qui représente 800 millions d'euros sur le dos des travailleurs et des travailleuses –, à imposer des économies supplémentaires dans le secteur des soins de santé, à limiter l'index des prestations sociales, à instaurer à nouveau une indexation en centimes pour les professionnels de la santé, ou encore à procéder à une harmonisation des taux de TVA. Bref, il s'agit encore de faire payer l'addition par les mêmes, par ceux qui ont déjà largement contribué à l'effort, qui ne cessent de vous dire qu'ils n'en peuvent plus et qu'il est temps de se tourner vers ceux qui en ont réellement les moyens.

Aujourd'hui, le bilan de votre gouvernement est catastrophique. Il se traduit par une augmentation du déficit de 8 milliards d'euros qui vous incombe désormais entièrement, alors "qu'on allait voir ce qu'on allait voir" avec votre "gouvernement d'ingénieurs" censé redresser les finances de la Belgique. Franchement, chapeau! À cela s'ajoutent l'exclusion des chômeurs que vous avez mise en place – un échec total, avec seulement 10 % des personnes concernées ayant retrouvé un emploi –, des faillites à la pelle, un taux d'emploi qui ne décolle pas et un marché intérieur au ralenti. Les citoyens n'ont plus les moyens de faire tourner l'économie et, par conséquent, les entreprises se portent mal également.

Monsieur le premier ministre, il est grand temps de changer de méthode. Vous avez certes changé les joueurs, mais avez-vous changé de tactique? C'est ma première question.

Par ailleurs, comptez-vous élargir les discussions à d'autres aspects que le budget? S'agit-il désormais de renégocier l'accord de majorité? Ensuite, pouvez-vous répondre clairement à une question récurrente que des citoyens me posent: "Doit-on prévoir du champagne pour le 1er janvier 2027? Le gouvernement va-t-il véritablement tomber ce jour-là?" Il serait fair-play de prévenir l'opposition si nous sommes aujourd'hui en campagne électorale, plutôt que dans une période de crise gouvernementale. Cela change en effet considérablement la donne en ce qui nous concerne.

Plus précisément, j'aimerais vous interroger sur une solution que je vous soumets depuis des mois: la question des surprofits des multinationales énergétiques. Cet été, cette question revêtait un caractère plus théorique. Mais aujourd'hui, alors que les températures baissent, nous lisons jour après jour dans la presse que des familles sont intoxiquées au monoxyde de carbone pour avoir tenté de se chauffer avec un barbecue plutôt que d'allumer le chauffage.

On voit des familles qui n'allument le chauffage que quand les enfants rentrent de l'école. Elles vivent en réalité dans le froid toute la journée. On voit des citoyens la peur au ventre de voir tomber leur prochaine facture d'énergie et de l'autre côté, on entend certaines entreprises vous demander de toucher à l'index pour diminuer le poids des factures d'énergie dans le calcul, estimant qu'elles ne pourront pas suivre. Face à ces constats, n'avez-vous pas le sentiment qu'il serait temps de remettre de l'ordre dans le Far West des multinationales énergétiques et d'envoyer un signal clair, en tant que chef du gouvernement, en disant: "Non, on ne profite pas d'une guerre, on ne profite pas d'une crise pour prétendre que les coûts augmentent, alors que ce n'est pas le cas, ni augmenter artificiellement les factures qui retombent sur le dos des citoyens, des ménages et des entreprises."?

Ne serait-il pas temps de lever ce tabou au sein de votre gouvernement et d'aller rechercher ces surprofits? Environ 1,3 milliards peuvent être récupérés rien que cette année. Monsieur le premier ministre, ma question est simple. Allez-vous mettre en place cette taxation des surprofits? J'attends une réponse très claire sur ce sujet. Je vous remercie.

01.06 **Vincent Van Quickenborne** (Anders.): Mijnheer de eerste minister, na twee jaar regering beseft u eindelijk wat het probleem is. Het probleem is de constructiefout in uw regering. Om het met uw eigen woorden te zeggen, uw regering is een kameel met vijf poten. Die vijfde poot, dat zijn de socialisten van Vooruit.

U hebt met de heer Rousseau, de voorzitter van Vooruit, een bijzondere band, een mystiek verbond, een bromance, want hij was voor u uw ideale regeringspartner. Nu blijkt u dat heel zuur op te breken. Vertrouw nooit een socialist, want het belangrijkste deel van uw kiezers, zelfstandigen en ondernemers – en dat zijn er veel in ons land, 1,3 miljoen mensen – is boos en teleurgesteld. Ze zeggen dat het genoeg is geweest.

Vóór de verkiezingen zei u dat de Vlamingen, en bij uitbreiding de zelfstandigen en de ondernemers, de meest gepluimde kip van Vlaanderen zijn. Wat hebt u sindsdien gedaan? Taks na taks na taks, de belasting verhogen. Het is zelfs zo erg dat er intussen voor elke letter van het alfabet een taks

van de heer De Wever is, van de autotaks tot de woontaks.

De zelfstandigen en de ondernemers zijn intussen de meest gepluimde kippen van Vlaanderen. U hebt de meerwaardetaks ingevoerd, de laatste taks die nog niet bestond in ons land, zogezegd voor de sterkste schouders, mijnheer Hedebouw, maar die rekening wordt betaald door de gewone beleggers en de gewone ondernemers.

U hebt het aparte tarief om geld uit de vennootschap te halen, verhoogd van 13,64 % naar 15 % en dan naar 18 %. Weet u wie de factuur betaalt? Honderdduizenden bakkers, beenhouwers, accountants, dokters en apothekers. Dat is een belastingverhoging van 30 %. Wat hebben die mensen verkeerd gedaan?

U hebt de effectentaks verdubbeld, van 0,15 naar 0,30 %, terwijl dat zelfs niet in het regeerakkoord stond.

Voor uw mystieke partner, de heer Rousseau, is het echter nooit genoeg. Want ondernemers, dat zijn profiteurs, languit aan het zwembad, Porsche voor de deur en miljoenen op de rekening. En wie horen we niet? Bart De Wever. Hij spreekt dat niet tegen en laat gewoon begaan.

Toen is de bom ontploft. Hebt u de reacties van tienduizenden ondernemers op sociale media gelezen? LinkedIn is u waarschijnlijk bekend. Hebt u gelezen wat de mensen daarover zeggen? Hebt u gelezen wat ondernemers over u zeggen? Bart Buysse, de CEO van UNIZO, heeft het volgende geschreven over zijn zelfstandigen en ondernemers: sommigen willen nu graag naar Brussel trekken, anderen stellen voor om één dag te sluiten, sommigen stellen voor om het werk neer te leggen en geen belastingen meer te betalen. Dat zegt veel over hoe hoog de frustratie intussen is opgelopen, aldus Bart Buysse.

De heer Frank Beckx van Voka, uw vroegere baas, de minzaamheid zelve, zei op 14 november in *De Morgen* in een prachtig interview: “Ik heb het gevoel dat heel veel ondernemers teleurgesteld zijn in deze regering en in de N-VA. Dat uitgerekend een regering geleid door de N-VA hen zoveel vervelende belastingen aansmeert, is onwaarschijnlijk.” Dixit Frank Beckx.

Daarna moest het beste nog komen. Wat de heer Hedebouw enkele weken geleden in de commissie voorstelde, heeft de heer De Wever zelf op tafel gelegd. Dat heeft Wouter Verschelden geschreven, u waarschijnlijk ook goed bekend. De Wever heeft op een bepaald ogenblik het voorstel op tafel gelegd om de taks op effectenrekeningen uit te breiden naar aandelen op naam in beursgenoteerde bedrijven. Dat zou betekenen dat zelfstandige ondernemers jaarlijks miljoenen taksen zouden moeten betalen, hoewel dat geld allemaal in een vennootschap zit.

Copy conforme, mijnheer De Wever, van het voorstel van de PVDA, hier in het Parlement ingediend. Waanzin! U hebt dat voorstel op tafel gelegd. U hebt tegen uw coalitiepartners zelfs gezegd: hier is uw rijkentaks.

Dan heeft Maarten Michielssens, de moedige man van EnergyVision, gezegd: “Ik word hier geplunderd. Ik zal van de beurs vertrekken.” Daarop hebt u dat voorstel met de staart tussen de benen van tafel moeten halen. Zo wanhopig is de N-VA vandaag en zo schandalig gaat de N-VA vandaag om met zelfstandigen en ondernemers.

Ik heb drie vragen voor u. Ten eerste, wat vindt u van de socialistische karikaturen van zelfstandigen en ondernemers? Zult u die vandaag in deze commissie eindelijk tegenspreken?

Ten tweede, beseft u hoe teleurgesteld zelfstandigen en ondernemers zijn in uw partij N-VA?

Ten derde, wanneer zult u eindelijk eens iets doen pro zelfstandigen en ondernemers?

01.07 **Kjell Vander Elst** (Anders.): Mijnheer de premier, enkele weken geleden heb ik gezegd dat ik ontgoocheld was. Die ontgoocheling heb ik ondertussen ingeruild voor beschaamdheid. Ik ben beschaamd om vanuit het Parlement het slecht politiek theater van uw regering te moeten aanschouwen. Ik ben beschaamd over de manier waarop dit land bestuurd wordt, of beter gezegd, over de manier waarop dit land volledig stilstaat. U bestuurt eigenlijk al maanden niet meer, in een situatie die dramatisch is.

Ik ben beschaamd over de politieke stilstand die u creëert, maar vooral over de omstandigheden waarin dat gebeurt. U zit met het grootste begrotingstekort van de eurozone, samen met Frankrijk: meer dan 5 %. Uw schuld gaat door het dak en die schuld is voor mijn generatie. De komende generatie zal ze mogen afbetalen. U schuift dat gewoon vooruit. U zit met een van de slechtst draaiende economieën van Europa, met bijna een nulgroei. Dat is dramatisch, mijnheer de premier. Dat is dramatisch voor bedrijven, voor zelfstandigen, voor ondernemers en voor onze

industrie, die dit land draaiende houden. U zit met een ongeziene faillissementsgolf. U breekt maand na maand elk record. Meer en meer kleine zelfstandigen en ondernemers gaan overkop. Dat komt door de politieke stilstand die u creëert. U gaat naar een inflatie van 5 %. Weet u wat dat betekent? Alles zal opnieuw veel duurder worden voor de mensen. In combinatie met een faillissementsgolf, hogere prijzen en het risico dat ze hun job verliezen, creëert u een economisch bloedbad, premier. De situatie is problematisch.

Wat doet u ondertussen? Treuzelen, afwachten, deadline na deadline missen. Dan zegt u gewoon doodleuk: "Ik pak nu tot het einde van het jaar en dan zullen we wel zien." Nog eens vier, vijf of zes weken rondjes draaien bij de Koning, met de partijvoorzitters en met de vicepremiers. Mijnheer de eerste minister, ik heb echt het gevoel dat u de ernst van de situatie niet meer inziet. We zitten economisch aan de grond. We zijn een economisch bloedbad aan het creëren. Zelfstandigen en ondernemers gaan overkop, uw overheidsfinanciën zijn dramatisch en u neemt nu nog vijf of zes weken de tijd om te spreken en te kijken waar u uitkomt.

Mijnheer de premier, ik krijg dit niet meer uitgelegd. Ik krijg dit niet meer uitgelegd aan de mensen, aan zelfstandigen en ondernemers die dit land rechthouden. Ik krijg niet uitgelegd dat u in zo'n situatie zo veel tijd verloren hebt om dit land zogezegd op orde te zetten, want dat was uw belofte, premier.

Uw belofte was om het land op orde te zetten. We zitten al maanden te kijken naar het trieste schouwspel waarin u rondjes draait bij de koning, overleg inplant, vervolgens een week niets doet en daarna opnieuw overleg organiseert. Ondertussen staat dit land stil.

Mijnheer de premier, ik heb eigenlijk maar één vraag: wat is het nu? Eigenlijk is het zelfs niet meer de vraag of u het wel kunt maar of u het nog wel wilt. Wilt u nog wel een akkoord? Beseft u dat u niet de luxe hebt om tot het einde van het jaar te blijven treuzelen?

Ik kijk uit naar uw antwoord.

01.08 **Matti Vandemaele** (Ecolo-Groen): Mijnheer de premier, uw soap gaat voort. Vooruit heeft beloofd om straks een nieuwe aflevering aan de soap toe te voegen.

Het gaat al lang niet meer over een begroting of over hoe we zaken op orde kunnen zetten, het gaat gewoon over politieke spelletjes op kap van de gewone burgers. Als ik aan het voetbalveld sta of op café zit, voel ik dat de bevolking steeds kwader wordt. Er zijn steeds meer mensen die op het einde van de maand in de problemen komen. Zelfs tweeverdieners en mensen met een mooie job hebben het op het einde van de maand lastig. Steeds meer jonge mensen zien geen perspectief meer.

Voor de regeringspartijen is dat echter blijkbaar niet het allerbelangrijkste. De partijpolitieke afwegingen nemen de overhand. Het gaat dus niet over de vraag of we zaken kunnen oplossen en perspectief kunnen bieden, het gaat over de vraag of verkiezingen voor de ene of de andere partij misschien toch interessanter zouden kunnen zijn dan daadwerkelijk oplossingen zoeken en antwoorden geven aan de bevolking.

Dat is oude politieke cultuur. Het zijn oude politici die volledig los van de realiteit van gewone mensen staan en wereldvreemd aan politiek doen. Er is de crisis bij de mensen en er zijn de uitdagingen van onze tijd. Er zijn dus genoeg zaken die we moeten aanpakken maar waarvoor uw regering blijkbaar geen tijd wil maken.

Na twee jaar inleveren, afgeven en afbraak heeft de Belg aan den lijve ondervonden wat een regering met Bart De Wever betekent. Ik herinner mij nog hoe u zich voor en na de verkiezingen profileerde als de man die orde op zaken zou stellen en zou tonen hoe het moet. Dat was de ambitie.

Waar staan we vandaag? We hebben een resultaat dat slechter is dan toen u begon en politici die met elkaar overhoopliggen. Van één zaak zijn we wel zeker met uw regering, met name dat u blijft vasthouden aan de rechts-conservatieve taboes. Dat mag duidelijk zijn. De gaten aan de inkomstenzijde dichten zult u zeker niet doen.

De sterkste schouders aanspreken? Ai, dat zal niet gaan, of misschien toch een heel klein beetje. Bedrijfssubsidies aanpakken? Goh, dat gaan we zeker niet doen. U blijft dus telkens opnieuw putten uit hetzelfde receptenboekje, maar ondertussen weet u toch dat u met die recepten weinig lekkers kunt maken.

Nu is er een nieuwe oplossing: we gaan geen 10 miljard euro zoeken, maar 13 miljard. Dat is echt fantastisch. U bereikt geen deal over 10 miljard euro en probeert dan maar om 13 miljard te vinden. *Why on earth* zou dat wel lukken? Of is het de bedoeling om door die 3 miljard euro erbij te

nemen, op het einde van de rit tegen Vooruit te kunnen zeggen dat er 1,5 miljard euro bij de sterkste schouders wordt gehaald? Is dat het spelletje dat hier wordt gespeeld? Het kan bijna niet anders.

De vraag is echter niet of het om 10 of 13 miljard euro gaat, de vraag is hoe eerlijk de inspanningen verdeeld zijn. Als men 90 % van de inspanningen telkens opnieuw afwentelt op de middenklasse en op gewone mensen, dan maakt het niet uit of het om 10 of 13 miljard euro gaat. De verhouding zit verkeerd. De mensen weten ondertussen immers hoe het gaat. Als u een akkoord sluit, is het eindresultaat altijd hetzelfde: de middenklasse betaalt. Mensen die in hun leven tegenslag kennen, die gaan betalen. Zieke mensen gaan betalen. Dat zijn de recepten van Bart De Wever en Conner Rousseau. Sommige mensen hopen misschien dat we de afgelopen twee jaar vergeten zijn. Er is de afgelopen twee jaar echter al heel wat rechts-conservatief afbraakbeleid gevoerd door de tandem De Wever-Rousseau. Het zal nu niet anders zijn.

Ik hoor collega's vragen of u het nog wilt. Ik vraag me dat ook af. Eén ding is zeker: op de vraag of u het kunt, hebben we ondertussen een antwoord gekregen, mijnheer de premier. Hebt u nog goesting om dingen op te lossen? Zal er eindelijk eerlijkheid worden ingebracht in de tabellen die u op tafel legt of wordt het gewoon meer van hetzelfde?

Ik kan eigenlijk niet zeggen dat ik uitkijk naar uw antwoorden, want ik weet dat u geweldig rond de pot zult draaien, maar doe toch maar een poging.

De **voorzitter**: Dank u wel, mijnheer Vandemaele. Ik denk dat we iedereen aan bod hebben kunnen laten komen. Dan geef ik het woord aan de eerste minister voor zijn antwoord.

01.09 **Bart De Wever**, premier ministre: Merci beaucoup pour tous vos commentaires et vos encouragements critiques. Il est toujours bon d'écouter les personnes qui ont beaucoup d'expérience en la matière. Mais malheureusement, je ne pourrai pas répondre à vos propositions constructives pour le moment.

Zoals u weet, heeft het kernkabinet afgelopen maandag geen akkoord gevonden over de meerjarenbegroting. Ik kan alleen namens de regering spreken en er valt helaas niets te melden. Het is geen geheim dat het voorgestelde evenwicht tussen die budgettaire massa's in die tabel van 10 miljard slechts door vier van de vijf coalitiepartners werd aanvaard. Derhalve is er geen akkoord, want *tout se tient*.

Er is pas een akkoord over iets als er een akkoord is over alles. Alle commentaren over wat erin had kunnen zitten, over wie wat eventueel heeft voorgesteld, enzovoort, zijn heel interessant, maar niet relevant. Het eindresultaat telt en dat eindresultaat is er niet. De tijd is op. U hebt daarop voldoende de klemtoon gelegd. Ik besef dat ook zeer goed. Na die vergadering heb ik dus rapport uitgebracht bij het staatshoofd over de stand van zaken.

Aangezien het niet mogelijk is gebleken om in het kernkabinet tijdig, en zelfs niet in de blessuretijd, dat akkoord rond te fietsen, zit de regering inderdaad zeer zwaar in moeilijkheden. Dat is nogal evident. Het is dan ook niet-onlogisch om de partijvoorzitters, die de hoeders zijn van een coalitie en van een coalitieakkoord, waarin principes verankerd zijn, ook budgettair, bij elkaar te roepen, allereerst al om te bekijken of men nog bereid is om een oplossing te zoeken. Die vraag is gewettigd. Is men nog bereid een oplossing te zoeken? Zo ja, dan is de vraag hoe we tot een oplossing zouden kunnen komen.

Een oplossing is wat mij betreft nodig. De breuk met het wanbeleid van het verleden moet worden gemaakt. Het geheugen is kort, maar toch, we moeten bekijken hoe we hier zijn gekomen. Die breuk moet worden gemaakt, anders heeft het geen zin.

Velen hebben mij gevraagd of ik eigenlijk nog wel goesting heb om dat hier te doen. Ik heb heel veel goesting om dat te doen, als het zin heeft. In tegenstelling tot sommige voorgangers heb ik geen goesting om mijn tijd in de Zestien te verdoen terwijl ik de Titanic zie zinken. Ik neem dit premierschap alleen maar op als ik de breuk met het wanbeleid van het verleden kan maken en dit land budgettair gezond kan maken. Die sanering moet worden doorgevoerd.

Dat is in België moeilijk, want het is een heel complex land. Sommigen leren na decennia dat ze bepaalde mensen niet kunnen vertrouwen. Het is nuttig dat zulke inzichten op een gegeven moment komen, maar ondertussen heeft men het wel zeer ver laten komen. Het is mijn bedoeling om daaraan een einde te maken, niet om een of andere gemakkelijkheidsoplossing te vinden om in de Zestien te kunnen blijven zitten. Dat zal ik niet doen.

Ik wil er wel op wijzen, de heer De Smet heeft dat

ook gedaan, wat chic is vanuit de oppositie, dat we in de problemen zitten doordat die ambitie bestaat. Het moet worden opgelost. In de Zestien blijven zitten, is op zichzelf volgens mij niet zo moeilijk. In de Zestien zitten en de zaken oplossen, is een ander verhaal. Ik moet toegeven dat dat zeer moeilijk blijkt.

J'ai déjà indiqué à plusieurs reprises que nous sommes dans les prolongations. Ce temps additionnel ne peut pas durer indéfiniment. Si aucun accord budgétaire n'est conclu avant l'entrée en vigueur du régime des douzièmes provisoires, à savoir d'ici le 1er janvier 2027, le gouvernement ne sera plus en mesure de gouverner, et son existence prendra fin *de facto*, je pense.

Nous traversons une période particulièrement agitée. Une longue période d'ingouvernabilité porterait gravement atteinte à notre prospérité. Une telle situation ne ferait, en outre, qu'aggraver les problèmes.

C'est la dure réalité de l'augmentation de la dette qui entraîne une hausse toujours plus importante de la charge des intérêts. Ceux qui pensent qu'un nouveau report pourrait leur apporter le moindre avantage se trompent lourdement. Dans cette perspective, ceux qui descendent dans la rue devraient avant tout appeler à l'adoption rapide d'un budget pluriannuel permettant de poursuivre l'assainissement des finances publiques, car c'est la seule façon d'éviter des mesures encore plus drastiques à l'avenir.

Ik geef tot slot nog iets mee over het volume, want daarover is veel te doen. Ik heb het Monitoringcomité gevraagd om een update te maken van de basis. Die zal ons begin volgende week, al weet ik nog niet precies wanneer, worden aangeleverd.

Die vraag heb ik gesteld, omdat we zijn uitgegaan van een inspanning van 7,7 miljard euro, op basis van het MoCo van maart van dit jaar, om de Europese uitgavennorm te respecteren. Daar hebben we 2,3 miljard euro bij gevoegd, omdat we ervan uitgingen dat de oorspronkelijke inschatting mogelijk te gunstig was. Zo komen we uit op een oefening van 10 miljard euro in het perspectief van 2029.

Ik ga ervan uit dat zelfs dat cijfer ondertussen achterhaald is, omdat het nieuwe MFK eraan komt. In het debat van daarnet is ook al aan bod gekomen dat we rekening moeten houden met een verhoging van onze bni-bijdrage. Hoe groot die verhoging zal zijn, is het voorwerp van onderhandelingen, maar dat het budget zal stijgen, daar moeten we wel van uitgaan. Het volume zal toenemen.

Daarnaast is de rente sindsdien geëvolueerd. Ook de inflatievooruitzichten zijn drastisch gewijzigd. Die ontwikkelingen moeten we zowel in positieve als in negatieve zin verrekenen. Ze hebben uiteraard ook een impact op de draagwijdte van de maatregelen waarover we discussiëren. Als de economische en inflatievooruitzichten wijzigen terwijl we al maanden over maatregelen onderhandelen, heeft die gewijzigde toestand ook een impact op wat bepaalde maatregelen budgettair kunnen opbrengen en hoeveel ze kunnen kosten.

Een dergelijke update was aangewezen en moet gebeuren, aangezien het Monitoringcomité in maart volgend jaar sowieso een nieuwe basis zou voorleggen. Het heeft weinig zin om nu, hopelijk voor het einde van het jaar, een budget af te kloppen om dan drie maanden later vast te stellen dat er opnieuw een *dérapage* is. Dan zouden we eigenlijk al moeten beginnen aan de volgende aanpassing van de meerjarenbegroting om de Europese uitgavennorm, wat toch het minimum is, te blijven respecteren.

Ik merk dat er al heel wat verklaringen zijn afgelegd over wat dat volume zou zijn. Die zijn volgens mij een beetje voorbarig. We moeten dat inwachten, maar mijn insteek zou wel zijn om te mikken op een inspanning die volstaat om zeker aan de Europese uitgavennorm te voldoen. Dat is ook nodig om het vertrouwen van de financiële markten te herwinnen. Dat kan eventueel gunstige gevolgen hebben voor de spread op onze rente. Dat is op zichzelf natuurlijk budgettair belangrijk, want onze voorgangers hebben ons een ongelooflijke schuld nagelaten. De kleinste beweging van de rente telt bijgevolg al voor miljarden in de eindafrekening.

Vanuit die logica heb ik die vraag aan het Monitoringcomité gesteld. Ik heb gisteren tijdens de vergadering meegedeeld dat ik dat zou doen. Zodra we die cijfers hebben, kunnen we ermee aan de slag. Dat hoeft evenwel niet te betekenen dat er geen werkzaamheden kunnen plaatsvinden. Ik denk dat we er gerust van mogen uitgaan dat het bedrag enkele miljarden hoger zal moeten liggen. Een Belgische begroting is ook een pijl die tijdens de vlucht altijd zakt. Dat weet u, dat is spijtig genoeg altijd zo.

Hoog genoeg mikken om dat bedrag te bereiken, lijkt mij dus logisch en aangewezen. Het rapport

hebben we nog niet in handen, maar aangezien we ervan kunnen uitgaan dat het bedrag enkele miljarden hoger zal liggen, belet dat niet om alle maatregelen bij elke coalitiepartner op te vragen om aan een eventuele tabel toe te voegen om tot een hoger inspanningsvolume te komen. Dat zal uiteraard leiden tot een nieuwe inschatting van hoe de evenwichten tussen de zogenaamde budgettaire *briques*, die soliditeit en massa aan het budget geven, precies kunnen worden ingevuld. Dat is dus de oefening die ik gisteren aan het Monitoringcomité heb voorgesteld. Die zal ongetwijfeld van start gaan met een hogere scope en een groter volume, omdat ik denk dat dat nodig is. Nu moeten we bekijken of elke coalitiepartner zich in die aanpak kan vinden en de komende dagen met realistische voorstellen voor de dag zal komen.

U weet dat ik donderdag en vrijdag even van de radar ben om de Europese Raad bij te wonen, waar we onderhandelen over het Europees meerjarenbudget. Het is dus een beetje een *double whammy*: budget en budget. Die situatie biedt natuurlijk een *window of opportunity* om technisch werk te verrichten en die voorstellen binnen te krijgen. Tegen het einde van de week kunnen we daarmee dan verder aan de slag. De week daarop zal het Monitoringcomité de oefening objectiveren en tot een eindcijfer komen. Ik ga ervan uit dat de cijfers die vandaag circuleren, niet ver van de realiteit zullen liggen.

Vervolgens is het zaak om die oefening tot een goed einde te brengen. Volgens mij gaat het om een historische verantwoordelijkheid. Dat betekent nog eens 2 % van het bbp besparen. We hebben ongeveer 2 % bespaard, maar bij ongewijzigd beleid kan men niet zeggen dat de Titanic al boven water aan het komen is. Er moet dus nog eens 2 % van het bbp *cut* bovenop komen. Dat is in een lopende begroting deze eeuw ongezien, ik denk zelfs ongezien tout court. Dat is dus bijzonder zwaar.

Ik heb er begrip voor dat veel partijen daar tegenop zien. De oppositie heeft ondertussen immers vrij spel om oplossingen voor te stellen en plotseling wereldkundig te maken dat zij het allemaal wel kunnen en zoveel beter zouden kunnen. De enorme put die moet worden gevuld, maakt dit politiek natuurlijk geen aangename situatie voor een meerderheid. Daar heb ik begrip en empathie voor.

Dat kan ik begrijpen, maar weglopen van die verantwoordelijkheid is toch geen optie? Nu het budget en de ambitie laten dalen en op die manier ontsnappen aan de verantwoordelijkheid is geen optie. Weglopen uit de regering en hopen dat men met verkiezingen zijn positie kan verbeteren, zou geen optie mogen zijn voor mensen die deze roeping tot de res publica nog als een ernstige roeping beschouwen. Dat hebben onze voorgangers genoeg gedaan om te weten dat we daarmee niet wegkomen. De welvaart en de soliditeit van de sociale zekerheid staan hier op het spel. Dit is een verantwoordelijkheid die nu moet worden opgenomen, als dat kan.

Ik besef maar al te goed dat we daarvoor zeker geen schoonheidsprijs zullen krijgen. We zullen zeker niet het in het tekstboek staan over hoe zoiets aan te pakken, maar dit is een bijzonder moeilijk bestuurbaar land.

In een peiling zei 75 % van de mensen dat het land op federaal niveau onbestuurbaar is. Ik vond dat een indrukwekkend cijfer. Ik ga er voorlopig van uit dat dat voor deze saneringsronde misschien wel nog lukt. Ik zal daar mijn uiterste best voor doen om dat de komende weken te klaren.

Ik dank u nogmaals voor uw constructieve bijdrage tot die werkzaamheden. Het heeft mij versterkt en verfrist.

01.10 **Barbara Pas** (VB): Mijnheer de premier, we horen hier al maanden en zelfs al van vorig jaar altijd opnieuw hetzelfde van u. Eigenlijk zouden we de komende weken, als u nog regelmatig afwezig bent in de plenaire vergadering, een bandje van u kunnen afspelen met uw antwoord dat u niet tot een akkoord bent gekomen en dat uw tijd op is.

We blijven dat horen en toch probeert u, tegen beter weten in, steeds opnieuw dezelfde recepten. U zegt dat u een breuk wilt maken met het wanbeleid van het verleden, maar we zitten al twee jaar opgescheept met de regering-De Wever die het wanbeleid gewoon verderzet. U hebt er zelf de bestaansreden van uw regering van gemaakt. Budgettair orde op zaken stellen, het op orde brengen van de overheidsfinanciën, de meest fundamentele verantwoordelijkheid die de regering volgens u moest opnemen, maar u faalt daar grandioos in. U belooft orde op zaken, maar u creëert chaos. Dat uitstellen van dringende en noodzakelijke beslissingen is uw belangrijkste beleidsdaad geworden de afgelopen twee jaar.

Nu mag u nog wekelijks naar de Koning lopen om wat extra tijd te kopen, maar hoeveel uitstel u ook krijgt, die begrotingsput wordt daar geen euro kleiner van, en vooral, de Vlamingen worden daar niet beter van. Integendeel, zij dragen nu al de

gevolgen van uw belastingregering. Minder politici, minder subsidies, minder geld naar de Europese Unie, minder geld naar ontwikkelingssamenwerking en klimaatfinanciering, minder migratie noemt u in al uw sarcasme constructieve oplossingen, maar u legt ze niet op tafel. Dat zijn nochtans miljarden.

U hebt tijd genoeg gehad en alle kansen gekregen om te proberen bewijzen dat u wel degelijk een land kunt besturen, maar u hebt vooral bewezen dat u dat niet kunt. Het is tijd om daar politieke conclusies uit te trekken. Dat had u eigenlijk al enkele mislukkingen geleden moeten doen. U noemt dat weglopen van de verantwoordelijkheid. U houdt liever krampachtig vast aan een lijk dat u toch niet meer kunt reanimeren en probeert op die manier verkiezingen te vermijden. Niet dat er in dit land goed naar de kiezer geluisterd wordt, maar de kiezer mag zich blijkbaar zeker niet uitspreken over het intrieste schaakspel van de laatste maanden en mag niet worden gehoord. De angst voor die kiezer is blijkbaar nog het enige bindmiddel, de enige lijm, gelatine, agaragar of cement van uw regering.

Dat is nog het enige wat uw regering bijeenhoudt. In dit land willen de zelfbenoemde democraten niets weten van het oordeel van de kiezer, terwijl de zogenaamde antidemocraten wel naar de kiezer luisteren. Dat is democratie *à la belge*, *à la De Wever*.

De vraag is niet, mijnheer de premier, hoeveel tijd u nog nodig hebt. De vraag is waarom iemand deze regering nog tijd zou willen geven. Geen zinnig mens kan bij dit aanhoudende falen nog vertrouwen hebben in deze regering.

Wij vinden niet dat het Parlement nog langer moet toezien hoe een regering van de ene gemiste deadline naar de andere strompelt. U had op de tweede dinsdag van oktober het vertrouwen moeten vragen aan het Parlement, want u hebt de goedkeuring van het Parlement nodig, helemaal niet die van de Koning. Dat hebt u toen echter niet gedaan. U hebt zich toen zelfs niet eens hier laten zien.

Het enige wat we sindsdien hebben gezien, is een afschuwelijk falen van u en uw regering. Als u het vertrouwen niet vraagt, zullen we dat uiteraard zelf doen. Ik heb daarvoor een motie van wantrouwen klaar, mijnheer de voorzitter. De volksvertegenwoordigers kunnen zich aldus uitspreken over het voortbestaan van een regering die haar geloofwaardigheid totaal heeft verloren. Een regering die haar eigen begrotingsdeadlines niet respecteert, geen akkoord vindt over noodzakelijke maatregelen en voortdurend haar toevlucht zoekt tot een koninklijk uitstel, kan onmogelijk op het vertrouwen van het Parlement blijven rekenen.

Mijnheer de premier, zelfs als u de komende weken alsnog een akkoord bereikt, zal dat niet structureel zijn. Dat weet u nu al. Het zullen alweer nieuwe belastingen en boekhoudkundige kunstgrepen zijn, waarvoor de werkende en sparende Vlamingen moeten opdraaien.

Mijnheer de premier, u hebt orde op zaken beloofd, maar u bewijst vooral dat België niet meer behoorlijk te besturen valt. Vlaanderen heeft geen behoefte aan nog meer koninklijk uitstel, nieuwe belastingen of eindeloze Belgische compromissen die u krampachtig probeert te bereiken. We hebben geen behoefte aan een beleid dat de welvaart niet beschermt. We moeten onze toekomst veiligstellen.

Het vertrouwen in deze regering is dus op. De regering is op, België is op. Het is tijd om de stekker uit beide te trekken. Ik zal u daartoe mijn motie van wantrouwen overhandigen, mijnheer de voorzitter.

01.11 **Raoul Hedebouw** (PVDA-PTB): Monsieur le premier ministre, vous n'avez pas répondu à la question de fond. Qui doit payer? Vous dites que ce sont de petits conseils qui ne vont pas vous aider mais c'est pourtant bien la question principale d'un point de vue philosophique, d'un point de vue économique, d'un point de vue social. Vous refusez d'aller chercher l'argent chez les super-riches et vous décidez d'aller le chercher chez les pensionnés, chez les travailleurs, chez les jeunes. L'équation est là, et même si vous montez à 14 milliards, vous n'allez pas la résoudre d'une autre manière. C'est ce que les gens vous disent: "Allez chercher l'argent chez les super-riches, ils peuvent se le permettre. Nous, nous avons déjà assez payé."

Dat is toch ook wat men van de mensen hoort, mijnheer de eerste minister? Ik hoor het gewoon overal. Mensen zeggen mij: "Wij hebben al genoeg betaald."

Door de malus op de pensioenen, die u het afgelopen jaar al hebt laten goedkeuren, hebben wij al genoeg betaald, zeggen de gepensioneerden die tot 67 jaar moeten werken. Door de aanvallen op de index via de centenindex zegt de werkende klasse: "Wij hebben al genoeg betaald." Door alle maatregelen die u het afgelopen jaar hebt genomen om de accijnzen te verhogen, zeggen de mensen: "Wij hebben al genoeg betaald op het vlak

van koopkracht." Door de aanvallen via de loonblokkeringen die u allemaal hebt goedgekeurd, zeggen de mensen: "Wij hebben al genoeg betaald." Het wordt tijd dat de superrijken betalen, niet opnieuw de werkende klasse, de jongeren en de gepensioneerden.

Dat hoor ik overal: in Antwerpen, in Limburg, in Oost-Vlaanderen en in West-Vlaanderen. Dat is nu eenmaal de vraag. U zegt dat u een breuk met het verleden wilt maken. Natuurlijk moet er een breuk met het verleden komen, want het is altijd hetzelfde, sinds Jean-Luc Dehaene, sinds Alexander De Croo. Het zijn altijd de gewone mensen die moeten betalen, maar de superrijken aanpakken is gewoon taboe.

Ik heb het al gehad over het heilige huisje van de miljonairstaks, mijnheer de eerste minister, maar er zijn er nog. Bedrijfssubsidies bijvoorbeeld. Wij zijn wereldkampioen in bedrijfssubsidies. Het rapport van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven zegt dat België vijf keer meer bedrijfssubsidies geeft dan andere landen.

En wat zit er in de taxshift? Een cadeau van 8 miljard euro aan het grootpatronaat. Dat is 8 miljard euro! Kijk daar toch eens kritisch naar. Heeft dat eigenlijk jobs opgeleverd? Neem bijvoorbeeld de vrijstelling van sociale bijdragen bij de eerste aanwerving. Het Rekenhof, het Federaal Planbureau en andere instellingen zeggen dat die maatregel geen jobs heeft opgeleverd, terwijl hij wel 650 miljoen euro kost. Haal daar het geld.

U schaft voorts de sociale bijdragen op de lonen boven 250.000 euro af. Hebben de rijken niet genoeg geld en wilt u alweer een cadeautje aan de rijken geven? Haal daar het geld. Het is toch echt tijd dat ook dat tweede heilige huisje aan de kant wordt geschoven.

Er is nog een derde heilig huisje op budgettair vlak, mijnheer de eerste minister. Laten we concreet economisch nadenken. Ik citeer de Europese Commissie: "Het begrotingstekort in 2027 en 2028 zal verder stijgen als gevolg van de hoge rente – daar heeft u een punt - maar ook van de defensie-uitgaven."

In 2017 gaven wij 4 miljard euro uit aan defensie. Vandaag is dat 12,7 miljard euro. Door Trump zullen we 22 miljard euro uitgeven aan defensie. U zegt dat er geen geld is voor de pensioenen door het gat in de begroting, maar tegelijkertijd verdrievoudigt u de militaire uitgaven, en dat om materiaal aan te kopen. Er is een generaal langsgekomen in het Parlement die ons zei dat Defensie voor 4 miljard euro aan bestellingen zal plaatsen.

Met die 4 miljard wil men pantservoertuigen kopen om tussen te komen in de Sahel, in Afrika. De heer Francken stelt dat we daar moeten zijn vanwege de grondstoffen. Komaan, dat krijgt men niet uitgelegd. Vandaag geven de Europese NAVO-landen al twee à drie keer meer uit dan Rusland. Gaan we nu vier, vijf, zes of zeven keer meer uitgeven? Dat zal geen vrede brengen, maar oorlog. Dat is ook op budgettair vlak problematisch. U klaagt over het begrotingsgat. Waaraan ligt dat? Dat derde heilige huisje moet aan de kant worden geschoven.

Mijnheer de minister, het vierde heilige huisje betreft de uitgaven voor de politiek. Haal het geld bij de dotaties. Miljoenen euro's gaan naar de partijen. Er zijn ook de lonen van de ministers. U hebt trouwens een belofte gedaan. U zei dat u vindt dat uw loon moet worden verlaagd als er geen akkoord is en ook de lonen van uw collega-ministers moeten dan worden verlaagd. Zult u dat doen, mijnheer de minister? Ik stel voor om het morgen in de plenaire vergadering te bespreken. Ons wetsvoorstel ligt klaar. Een wetsvoorstel van de N-VA is voor mij ook prima. Ik ben constructief en u hebt erkend dat we constructief zijn. Dat willen we zeker blijven, mijnheer de minister. Ik stel voor dat we morgen besluiten om de lonen van de ministers te halveren zolang er geen akkoord is. Komaan, mijnheer de minister, dat gaan we toch doen? Dat zijn uw eigen woorden.

Mijnheer de minister, u zult begrijpen dat ik niet overtuigd ben door uw antwoorden. In die zin zullen we zeker een motie van wantrouwen indienen.

01.12 **François De Smet** (DéFI): Merci, monsieur le premier ministre, pour vos réponses.

Sur le fond, l'opposition fait évidemment des propositions, on ne va pas s'en excuser quand même! Il y a une manière simple de faire contribuer les épaules les plus larges, c'est l'extension de la taxe des comptes-titres aux actions nominatives. C'est ce que DéFI propose depuis le début de cette séquence. Je crois même comprendre que cela a été sur la table de négociation avant d'en repartir. Est-ce vrai? Je vous invite vraiment à le remettre sur la table parce que le gain serait de 700 millions par an.

De même, il y a une manière simple de faire des économies en soins de santé – même si c'est contre-intuitif quand on est nationaliste –, c'est d'investir en prévention et d'empêcher les gens de

tomber malade plutôt que de leur dire d'arrêter d'être malade, ce qui est la politique de votre gouvernement. Le gain annuel à partir des années 2030 serait de trois milliards d'euros.

Sur la forme, vous n'avez pas répondu sur Vooruit, à part un message en fin d'intervention qui indique que vous-même ne savez pas, aujourd'hui 25 novembre à 10 h 30, si Vooruit est un partenaire fiable et s'il veut vraiment continuer. Et ce qui est sûr, c'est que s'il voulait quitter le gouvernement, il agirait exactement comme il le fait aujourd'hui. Seulement, si c'est cela, il faut lui dire que ce n'est pas très courageux, parce que, comme Les Engagés, ils n'ont pas signé la compromission sur cet accord budgétaire mais dans l'accord de gouvernement. Et donc, partir maintenant, ce serait un peu facile, puisque, que ce soit dans trois mois ou dans trois ans, aucun partenaire de cette coalition n'échappera au bilan.

Et l'ironie, monsieur le premier ministre, c'est qu'au fond, sur Vooruit, vous avez sans doute vous-même la réponse à cette question, en plongeant dans vos souvenirs. Car quel est le parti qui, dans l'histoire de ce pays, est le dernier à avoir fait monter des enchères dans une crise alors qu'il avait en fait l'intention de quitter le gouvernement? C'est la N-VA de Bart De Wever. En 2018, vous avez menacé de quitter le gouvernement si Charles Michel ne renonçait pas à signer le pacte des migrations non contraignant de Marrakech, un motif qui paraît encore plus délirant et irrationnel que nos discussions d'aujourd'hui. Il me paraît pertinent de le rappeler aujourd'hui, alors que vous appelez tout le monde à être responsable et que vous nous parlez comme si vous veniez d'arriver et que vous n'étiez pour rien dans l'état de ce pays. Votre parti avait alors dit non à toutes les propositions du premier ministre de l'époque, et a fini par quitter le gouvernement.

Donc en fait, c'est très simple. Est-ce que l'attitude de Conner Rousseau en 2026 vous fait penser à celle de Bart De Wever en 2018? Si oui, alors vous savez que ce gouvernement tombera. Et nous saurons tous que le karma, ça existe aussi en politique. Nous méritons tous davantage de clarté. Et à cette fin, je déposerai, monsieur le président, moi aussi, une motion.

01.13 **Pierre-Yves Dermagne** (PS): Monsieur le premier ministre, avec vous, je ne sais pas si c'est votre caractère nietzschéen, mais c'est l'éternel retour du même. À chaque semaine, chaque mois, les mêmes questions, les mêmes réponses. Ou plutôt, l'absence de réponses parce que c'est toujours la même petite musique.

Vous êtes le seul adulte et le seul responsable politique autour de la table du gouvernement. Vos collègues présidents de parti et vice-premiers ministres ne sont pas de véritables hommes d'État. Vos prédécesseurs portent une lourde responsabilité de la situation politique et économique dans laquelle se trouve la Belgique. Vos partenaires de coalition ne sont pas à la hauteur de leurs responsabilités. Le contexte institutionnel belge est particulièrement compliqué. Quant aux citoyens qui manifestent dans la rue, ils n'ont tout simplement rien compris et devraient même sortir pour soutenir la politique de votre gouvernement. C'est toujours la même rengaine: vous répétez *ad nauseam* qu'il n'y a pas d'alternative.

Et ce seront donc toujours les mêmes qui devront payer la facture: la classe moyenne, les travailleurs, les travailleuses, les pensionnés et les malades. Et puis, vous avez toujours un petit mot gentil pour le collègue De Smet. La seule chose qui change, monsieur le premier ministre, dans vos interventions et dans vos réponses, c'est finalement la date de vos ultimatums. Vous répétez sans cesse: "Retenez-moi, je vais faire un malheur. Retenez-moi, je vais démissionner. Retenez-moi s'il y a des douzièmes provisoires."

Seule la date de vos ultimatums change, monsieur le premier ministre. Mais ce qui doit changer, ce qui doit profondément changer, c'est le cap de ce gouvernement et les politiques qu'il met en œuvre. Comme vous l'avez vous-même rappelé: *het is het eindresultaat dat telt*, c'est le résultat final qui compte. Or, si l'on s'arrête aujourd'hui pour faire le bilan de votre politique, on constate que la Belgique figure parmi les mauvais élèves de la classe européenne en matière de finances publiques.

Le pouvoir d'achat des Belges est mis sous pression, attaqué et amputé par l'augmentation des taxes, mais aussi par la hausse des coûts de l'énergie, face à laquelle votre gouvernement a choisi de ne rien faire. Le pouvoir d'achat est attaqué par les décisions que vous avez prises en matière de plafonnement de l'indexation, d'économies dans les soins de santé et de plafonnement des pensions.

Monsieur le premier ministre, il est temps de changer de cap. Il est temps d'entendre les citoyens qui manifestent semaine après semaine dans les rues du pays et qui vous demandent simplement de gouverner, mais de gouverner avec un projet d'avenir, avec une vision. Ils attendent

qu'un gouvernement leur offre une perspective. Monsieur le premier ministre, il est temps de changer de cap, il est temps de changer de méthode et il est temps, enfin, de gouverner et d'entendre ce que les citoyens vous disent dans la rue. C'est la raison pour laquelle je déposerai moi aussi une motion en conclusion de cette interpellation.

01.14 **Sarah Schlitz** (Ecolo-Groen): Monsieur le premier ministre, on pourrait comprendre de votre intervention que vous êtes en réalité un capitaine du Titanic sur le départ, mais qui, avant de quitter le navire sur un canot de sauvetage, va vite se remplir les poches avec ses complices.

Ce que je trouve totalement inadmissible dans la situation que nous traversons, c'est que vous ne parvenez pas à répondre à la moindre problématique, au moindre souci de la population, mais que, par contre, vous continuez d'engranger les réformes qui vous arrangent: les visites domiciliaires, la réforme du PIIS, et quoi d'autre encore? Vous laissez à Theo Francken la *golden card* pour continuer à dépenser dans du matériel militaire qui, semblerait-il, n'est même pas stratégique. On entend que certains matériels achetés sont incompatibles entre eux. C'est du délire, quand on voit la situation financière telle que vous nous la décrivez!

Et quoi après? Nommer des copains à des postes en vue juste avant la chute du gouvernement? Je pense que cela suffit! Vous ne pouvez pas continuer à agir ici, devant le Parlement et dans le cadre des compétences ministérielles, comme si de rien n'était, tout en n'ayant pas la possibilité de vous mettre d'accord et en n'ayant visiblement potentiellement plus de gouvernement!

Par ailleurs, dans votre discours, on entend que c'est toujours la faute des autres, que c'est vraiment très difficile pour vous, et que les autres étaient des incapables. C'est sûr que gérer la crise du covid et la guerre en Ukraine, c'était vraiment une promenade de santé, monsieur le premier ministre! À un moment donné, vous faites face ici à une crise que vous avez vous-même créée.

Par contre, ce que je pense – et nous vous avons alerté sur les conséquences indirectes de la réforme du chômage, de la modification de l'index et de la réforme des pensions –, c'est qu'aujourd'hui, ces conséquences non désirées, que vous n'avez pas voulu voir, arrivent plus vite que prévu. Vous espériez qu'elles se voient plus tard, après les prochaines élections. Non! Les premières conséquences se font sentir et, en effet, le ras-le-bol de la population est bien là. La population vous dit qu'elle n'en peut plus et qu'elle ne va pas continuer ainsi.

De plus, personne ne demande les mesures que vous mettez sur la table. C'est quand même un problème! Qui descend dans la rue pour demander une diminution du financement des soins de santé? Personne! Qui descend dans la rue pour demander un plafonnement de l'index ou une diminution du salaire des infirmières? Personne!

Vous comprendriez mieux ce qu'il convient de faire si vous écoutiez un minimum ce que vous disent les citoyens et si vous trouviez des solutions aux problèmes qu'ils vous adressent, notamment en matière de factures énergétiques. Vous pourriez également écouter les revendications des entreprises en matière d'augmentation du prix de l'énergie. Ces revendications sont compatibles, si vous allez rechercher les surprofits et si vous faites en sorte d'investir de manière intelligente dans l'énergie pour garantir une énergie moins chère – ce que votre ministre de l'Énergie est incapable de faire, par ailleurs.

Aujourd'hui, 81 % des Belges vous demandent d'aller chercher un impôt sur les grosses fortunes. Là, vous trouveriez du soutien pour votre gouvernement.

Monsieur le premier ministre, ce que je veux dire par là, c'est que vous n'êtes pas curateur d'entreprise; ou alors, vous vous êtes trompé de métier. N'hésitez pas à vous réorienter vers un rêve. Je pense que beaucoup de citoyens seraient prêts à vous organiser un pot de départ pour cette réorientation professionnelle.

Mais en attendant, aujourd'hui, vous êtes premier ministre et des problèmes extrêmement graves vous sont adressés. La canicule de cet été, à propos de laquelle vous n'avez toujours pas accepté de répondre à la moindre question. La crise énergétique, avec la vague de froid qui commence actuellement. Ce sont des problèmes auxquels vous devez apporter des réponses. C'est cela, votre job; et pas de quitter un navire que vous avez vous-même lancé sur un glacier. Je vous remercie.

01.15 **Vincent Van Quickenborne** (Anders.): Mijnheer de eerste minister, het begin van uw antwoord was: “Ik heb eigenlijk niets te melden.” U hebt dus eigenlijk niets te melden aan die 1,3 miljoen zelfstandigen en ondernemers.

Meent u dat echt? U had die mensen kunnen

melden dat u de karikaturen van de socialisten niet langer pikt: zelfstandigen die zogezegd aan het zwembad liggen, met een Porsche voor de deur en miljoenen op de rekening. U had dat kunnen melden, maar u doet het niet. Het gevolg is dat uw mystieke partner, de heer Rousseau, vrije baan krijgt om te blijven inhakken en die fameuze miljonairstaks te blijven vragen. Dat is toch de essentie. Als die taks er niet komt, zal Rousseau niet verder doen.

We weten allemaal wat die miljonairstaks inhoudt. Het is een platte taks op zelfstandigen en ondernemers zoals Maarten Michielssens van EnergyVision en Louis Jonckheere van Aikido, op al die start-ups en scale-ups, op al die mensen die dit land doen draaien. U hebt niets te melden, mijnheer de eerste minister, maar u had minstens kunnen melden dat u begrijpt dat zelfstandigen en ondernemers ontgoocheld zijn.

Ik doe elke vrijdag twee bedrijfsbezoeken. Van die mensen hoor ik dat de managementvennootschappen in Vlaanderen de ruggengraat van onze economie vormen. Alle grote bedrijven werken met managementvennootschappen. Dat is de realiteit. Die ondernemers voelen zich compleet verwaarloosd door de N-VA. Wat ik ook van die ondernemers hoor, is dat er nog een hele batterij pestmaatregelen op hen afkomt. Denk maar aan de prikklok. U wilt een prikklok organiseren, niet alleen voor arbeiders, maar ook voor bedienden. Die mensen vragen zich af of De Wever gek is geworden. U zult een loontransparantiewet invoeren voor bedrijven vanaf één werknemer. Iedereen noemt dat Kafka. De loonkloof bedraagt maar 0,7 %, maar toch wilt u die wet invoeren.

U zegt: “Ik ga niet blijven zitten in de Wetstraat 16.” Ondertussen zit u daar al twee jaar. Om wat te doen? Toch blijft u daar zitten. Iedereen stelt zich de vraag of De Wever dat soort zaken niet kan tegenhouden. Is de Wetstraat 16 een ivoren toren geworden, waardoor u elk contact met zelfstandigen en ondernemers bent verloren?

Mijnheer de eerste minister, u had vandaag minstens kunnen melden dat als men een euro wil uitgeven, die euro eerst moet worden gecreëerd. De zelfstandigen en ondernemers creëren die euro's, samen met hun teams. Ze zetten eerst hun eigen geld in en nemen risico's. Ze creëren jobs en maken winst. De helft van die winst gaat vervolgens naar de Staat. Daarmee wordt alles betaald. Zo zit het systeem in elkaar.

U kunt als eerste minister aan de bevolking duidelijk maken dat de welvaart wordt gecreëerd door de zelfstandigen, de ondernemers en hun teams, en niet door de Staat, net zomin als door het communistische systeem van de heer Hedebouw of door de socialisten van de heer Rousseau.

Tot slot, mijnheer de eerste minister, kent u ongetwijfeld de uitspraak dat het waanzin is om steeds hetzelfde te blijven doen en toch op een andere uitkomst te hopen. Welnu, dat is exact wat u op dit ogenblik doet. Daarover schreef de ondernemer Andy Coomans, die trouwens door minister Jan Jambon werd ontvangen, iets heel interessants op LinkedIn. Ik weet dat u actief bent op LinkedIn, mijnheer de eerste minister; ik zal u zeggen wat die man schreef. Andy Coomans schrijft: “Wat doe je met een manager in een bedrijf die keer op keer alles blokkeert? Het antwoord: afscheid nemen. Liever vandaag dan morgen.” Hij vervolgt: “Het is al weken duidelijk dat Vooruit niet over zijn eigen schaduw kan stappen.”

Coomans richt een open oproep tot u, mijnheer de eerste minister. Hij zegt: “Verken andere pistes. Het vertrouwen in Vooruit is volledig weg, en door de impasse dreigt Vooruit ook de N-VA mee te sleuren in de miserie. Wij, ondernemers, zitten niet te wachten op verkiezingen. Wij willen een regering die bestuurt.” Hij vervolgt: “Andere partijen, zoals Anders., wijzen op een alternatief. Onderzoek die piste ernstig.” Hij besluit: “De keuze is duidelijk: kiezen we voor een regering pro economie en pro besparingen, of kiezen we voor een regering van verder aanmodderen en verdachtmakingen van zelfstandigen en ondernemers?”

Wel, mijnheer de eerste minister, samen met Andy Coomans zijn er tienduizenden zelfstandigen en ondernemers die zeggen: “Geen verkiezingen, maar ook niet meer Vooruit.” Dat is wat de mensen willen. Daarom zal ik een motie van aanbeveling indienen om het anders te doen. Mijnheer de eerste minister, het is tijd om het anders te doen. Dank u.

De **voorzitter**: De heer Hedebouw roept een persoonlijk feit in.

01.16 **Raoul Hedebouw** (PVDA-PTB): Mijnheer de voorzitter, er zijn toch wel een paar interpellaties geweest van collega Van Quickenborne en Open Vld aan het adres van de PVDA.

Mijnheer Van Quickenborne, u hebt het nu al maandenlang over taks, taks, taks. Wie heeft de belastingen de afgelopen 25 jaar in ons land verhoogd? Wie heeft de btw-verhoging op gas en

elektriciteit van 6 naar 21 % goedgekeurd? De Vld, hé! Wie heeft de Turteltaks ingevoerd, waardoor Vlaamse gezinnen 100 euro moesten betalen? Mevrouw Turtelboom. Van welke partij was zij? Van de Vld, ik was het bijna vergeten. Onder Vivaldi moesten gezinnen 264 euro bijbetalen aan accijnzen. Wie heeft dat goedgekeurd? De Vld natuurlijk. Wie heeft de lonen van de werkende mensen bevroren? De Vld natuurlijk!

In ons land betaalt een multinational gemiddeld 15 % belastingen.

Kmo's betalen 20 tot 25 %. Wie heeft dat gedaan? De Vld natuurlijk. De grote groepen krijgen altijd cadeaus, terwijl de kmo's moeten werken, werken, werken en belastingen betalen, door de Vld. Dat is het bilan van de Vld van de afgelopen twintig jaar. Stop daar dus mee. Voilà.

01.17 **Vincent Van Quickenborne** (Anders.): Mijnheer Hedebouw, wij hebben de vennootschapsbelasting in al die jaren verlaagd van 40,17 % naar 25 % en zelfs naar 20 % voor kmo's. Dat is dus een mooi parcours. Wij hebben drie van de zeven belastingtarieven, afgeschaft, namelijk die van 55 %, 52,5 % en 30 %. De inkomsten in dit land – dat heeft zelfs de eerste minister bevestigd – zijn de afgelopen 25 jaar niet gestegen. Het probleem van dit land zijn de uitgaven, niet de inkomsten.

Mijnheer Hedebouw, weet u wat het echte probleem is? Uw recepten voor een miljonairstaks worden stilaan gekopieerd door de N-VA en door De Wever zelf. Het was immers De Wever die vorig weekend of twee weekends geleden een voorstel op tafel heeft gelegd om aandelen op naam in beursgenoteerde bedrijven te onderwerpen aan een effectentaks. Een echte miljonairstaks. Al die ondernemers vragen mij of hij gek geworden is. Is de N-VA nu werkelijk de communisten aan het kopiëren? Dat is het probleem. Hij wordt zodanig opgejaagd door de socialisten dat ik hem dat nog zie doen.

01.18 **Kjell Vander Elst** (Anders.): Mijnheer de premier, u hebt gezegd dat de regering in de problemen zit. Dat is een understatement.

Weet u wie nog in de problemen zit? Mensen die stilaan hun factuur niet meer kunnen betalen, jongeren die totaal geen perspectief meer hebben, die geen woning meer kunnen kopen. Mensen die werken en hun job dreigen te verliezen. Vynova, 3M: elke dag opnieuw verdwijnen er tientallen, honderden jobs in ons land. De industrie trekt weg. Zelfstandigen en ondernemers moeten stilaan de boeken neerleggen en dreigen opnieuw het kind van de rekening te worden.

Dan zegt u dat u een ambitieus akkoord wilt. Uw ambitie leidt nu echter tot maandenlange stilstand en die stilstand zorgt voor al de problemen die zich vandaag aandienen. Een industrie die wegtrekt, een faillissementsgolf, een begrotingstekort, de schuld die door het dak gaat: dat zijn allemaal problemen die op uw bord liggen.

U verwijst weer graag naar het verleden, maar u zit ondertussen al twee jaar aan de knoppen, mijnheer de premier. U zou miljoenen, miljarden besparen, maar u hebt in die twee jaar nog geen 5 miljard gerealiseerd.

Mijnheer de premier, u hebt zondag op uw partijevenement gezegd dat alleen zij die branden blussen het vertrouwen van de bevolking verdienen.

Het is echter uw politieke stilstand die ons land vandaag in vuur en vlam zet. U bent niet aan het blussen. U laat de brand verder ontsporen. Dat is vandaag het probleem.

Ik heb daar absoluut geen plezier in, want we willen zelfs helpen. We zijn zelfs bereid om vanuit de oppositie de juiste maatregelen te steunen. We reiken u de hand om economische maatregelen te nemen die ervoor zorgen dat de economie opnieuw zuurstof krijgt, dat de stilstand wordt doorbroken en dat de overheid wordt gesaneerd.

Mijnheer de premier, ik heb eigenlijk maar één oproep. Neem na twee jaar eindelijk uw verantwoordelijkheid. Stop met tjaffelen en doe eindelijk wat u beloofd hebt te doen, namelijk dit land op orde zetten.

01.19 **Matti Vandemaele** (Ecolo-Groen): Mijnheer de premier, *no news from the western front* en het is de schuld van de rest. Het is de schuld van het verleden, de schuld van andere partijen en de schuld van de internationale context. Sorry, maar dat hoor ik hier nu al twee jaar zeggen door de man die alles zou oplossen.

U vraagt zich af of men nog bereid is om naar een oplossing te zoeken. Dat is het resultaat van drie maanden onderhandelen door Bart De Wever: de vraag of we bereid zijn om te spreken over mogelijke oplossingen. Daar staat u, na drie maanden partijpolitieke spelletjes. Gênanter wordt het niet. De vragen die u zich zou moeten stellen, zijn hoe u de bevolking zult ondersteunen, hoe u de economie zult ondersteunen, hoe u de

klimaatuitdaging zult aanpakken. Helaas, dat doet u niet.

Ik vind uw pessimisme stuitend. Eerst bent u hier komen orakelen over de markten. We moesten van alles doen, want de markten zouden ons opeten. U moest de markten kalmeren en ondersteunen. Nu zegt u dat u uw coalitiepartners moet kalmeren. Maar wanneer kalmeert u de bevolking, wanneer doet u wat de bevolking vraagt en nodig heeft?

Vervolgens zegt u dat het niet gemakkelijk is, dat het niet aangenaam is om in de regering te zitten. Een mens zou bijna medelijden krijgen met die mannen die daar al maanden met elkaar aan het vechten zijn. Blijkbaar moeten wij compassie krijgen met jullie als regeringspartijen. Maar waar blijft jullie medeleven met de bevolking? Wanneer komen er echt oplossingen voor de mensen die hun job verliezen? Wanneer komen er oplossingen voor de mensen die op het einde van de maand niet meer rondkomen? Wanneer komen die oplossingen? Helaas.

Er zijn alternatieven, maar u blijft tappen uit het vaatje van de rechtse oplossingen. Nochtans legt de oppositie hier maand na maand alternatieven op tafel. U blijft echter telkens opnieuw dezelfde oplossingen naar voren schuiven.

De man die alles zou oplossen, heeft ondertussen een bilan dat slechter is dan dat van zijn voorganger. Dat is het resultaat, mijnheer De Wever. U verschuilt zich al de hele tijd achter de vivaldisten en iedereen voor u, die er een zooitje van hebben gemaakt. Wel, uw opvolger zal hetzelfde kunnen zeggen, want uw bilan is gewoon niet goed. U moet echt stoppen met dergelijke zever.

U bent premier. De premier moet compromissen sluiten. De premier moet de partijen in de regering doen samenwerken. Dat is uw belangrijkste taak. En dat doet u niet. Al maanden doet u dat niet. U bent de emanatie van de oude politieke cultuur, oude mannen die dagen en nachten zitten te vergaderen en naar buiten komen met een kameel. De laatste weken en maanden komt u zelfs met niets meer naar buiten. Dat is het beeld. Dat is waar Bart De Wever voor staat.

Sorry, maar de mensen zitten daar niet op te wachten. Ze wachten op echte oplossingen. Ik hoop dan ook dat die er nu eindelijk komen. Veel collega's vragen zich af wie dat gaat betalen. Bij de tandem De Wever-Rousseau weten we nochtans wie op het einde van de rit de rekening betaalt. U bent al twee keer naar hier gekomen met een resultaat. De regering-De Wever-Rousseau komt steeds met hetzelfde bilan naar voren. De middenklasse en de minst sterke schouders betalen de rekening. Zij zullen de rekening van uw akkoord betalen, als dat er ooit nog komt.

01.20 **Maaike De Vreese** (N-VA): Mijnheer de eerste minister, u hebt de voorbije twee jaar veel stenen verlegd. Het bilan van deze regering is tot nu toe zeer sterk. Ik leg wekelijks bedrijfsbezoeken af in West-Vlaanderen. Blijkbaar worden er heel wat bedrijfsbezoeken georganiseerd in West-Vlaanderen. Die ondernemers vertellen me dat we er helemaal geen baat bij hebben als de regering nu zou vallen. Ze willen zekerheid. Ik hoor ook van die ondernemers dat een naamsverandering van een politieke partij niet doet vergeten wat die partij niet heeft verwezenlijkt en waarvoor ze bij de verkiezingen is afgestraft.

Laten we kijken naar het bilan van Vivaldi. Dat was een regering die mensen die in hun zetel zitten, stimuleert, maar de ondernemers helemaal niet heeft geholpen. Ik hoef geen lijstje van de taksen te geven, want dat heeft de collega van de PVDA net voor mij gedaan.

Er is heel wat verwezenlijkt onder de Zweedse regering met de N-VA, maar jammer genoeg heeft de vivaldiregering dat weer tenietgedaan.

Premier, ik heb net gehoord dat u nog verder wilt doen. Daarom heb ik ook een eenvoudige motie klaar liggen.

Moties
Motions

De **voorzitter**: Tot besluit van deze bespreking werden volgende moties ingediend.
En conclusion de cette discussion, les motions suivantes ont été déposées.

Een motie van wantrouwen werd ingediend door mevrouw Barbara Pas en luidt als volgt:
"De Kamer,
gehoord de interpellaties van mevrouw Barbara Pas, de heer Raoul Hedebouw, de heer François De Smet, de heer Pierre-Yves Dermagne en de heer Vincent Van Quickenborne,
en het antwoord van de eerste minister,
- gelet op artikel 46 van de Grondwet;
- overwegende dat de federale regering onder leiding van eerste minister Bart De Wever er, ondanks maandenlange onderhandelingen, niet in geslaagd is een akkoord te bereiken over de federale begroting voor 2027;
- overwegende dat de federale regering evenmin

overeenstemming heeft bereikt over de noodzakelijke begrotingsmaatregelen voor de daaropvolgende jaren;
- overwegende dat de eerste minister op 2 november 2026, naar aanleiding van het mislukken van de begrotingsonderhandelingen, het ontslag van zijn regering heeft aangeboden aan de Koning;
- gelet op het feit dat dit ontslag werd geweigerd, een nieuwe deadline werd vooropgesteld, en ook deze deadline niet werd gehaald;
- overwegende dat de federale regering hierdoor voor het tweede opeenvolgende jaar geconfronteerd wordt met een ernstige begrotingsimpasse;
- overwegende dat de federale regering het begrotingsjaar 2027 moet aanvatten met een stelsel van voorlopige twaalfden, ondanks de eerder door de eerste minister uitgesproken intentie om dit te vermijden;
- overwegende dat de aanhoudende meningsverschillen tussen de meerderheidspartijen over de verdeling van de begrotingsinspanningen het bereiken van een akkoord verhinderen;
- overwegende dat de federale regering aldus geen overeenstemming kan bereiken over een van haar meest fundamentele opdrachten, namelijk het opstellen en ter goedkeuring voorleggen van een begroting;
- overwegende dat de politieke verantwoordelijkheid voor het regeringsbeleid en het voortbestaan van de regering tegenover de Kamer van volksvertegenwoordigers moet worden opgenomen,
zegt haar vertrouwen in de federale regering onder leiding van eerste minister Bart De Wever op."

Une motion de méfiance a été déposée par Mme Barbara Pas et est libellée comme suit:
"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de Mme Barbara Pas, M. Raoul Hedebouw, M. François De Smet, M. Pierre-Yves Dermagne et M. Vincent Van Quickenborne
et la réponse du premier ministre,
- vu l'article 46 de la Constitution;
- considérant que le gouvernement fédéral dirigé par le premier ministre Bart De Wever n'est pas parvenu, après des mois de négociations, à conclure un accord sur le budget fédéral pour 2027;
- considérant que le gouvernement fédéral n'est pas non plus parvenu à s'entendre sur les mesures budgétaires nécessaires à prendre pour les années suivantes;
- considérant que, le 2 novembre 2026, à la suite de l'échec des négociations budgétaires, le premier ministre a présenté la démission de son gouvernement au Roi;
- considérant que cette démission a été refusée, qu'une nouvelle date butoir a été fixée et que celle-ci n'a pas non plus été respectée;
- considérant que le gouvernement fédéral se retrouve ainsi, pour la deuxième année consécutive, dans une profonde impasse budgétaire;
- considérant que le gouvernement fédéral doit entamer l'exercice budgétaire 2027 en recourant au régime des douzièmes provisoires, en dépit de l'intention précédemment exprimée par le premier ministre d'éviter ce scénario;
- considérant que les divergences persistantes entre les partis de la majorité quant à la répartition des efforts budgétaires empêchent la conclusion d'un accord;
- considérant que le gouvernement fédéral ne peut pas parvenir de cette manière à un accord sur l'une de ses missions les plus fondamentales, à savoir l'élaboration d'un budget qui devra être soumis à l'approbation de la Chambre;
- considérant que la responsabilité politique de la politique menée par le gouvernement et de la survie de celui-ci doit être assumée devant la Chambre des représentants;
retire sa confiance au gouvernement fédéral dirigé par le premier ministre Bart De Wever."

Een tweede motie van wantrouwen werd ingediend door de heer Raoul Hedebouw en luidt als volgt:
"De Kamer,
gehoord de interpellaties van mevrouw Barbara Pas, de heer Raoul Hedebouw, de heer François De Smet, de heer Pierre-Yves Dermagne en de heer Vincent Van Quickenborne,
en het antwoord van de eerste minister,
overwegende dat de regering er niet in slaagt een begrotingsakkoord te sluiten,
zegt haar vertrouwen in de regering op."

Une deuxième motion de méfiance a été déposée par M. Raoul Hedebouw et est libellée comme suit:
"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de Mme Barbara Pas, M. Raoul Hedebouw, M. François De Smet, M. Pierre-Yves Dermagne et M. Vincent Van Quickenborne
et la réponse du premier ministre,
considérant que le gouvernement échoue à conclure un accord budgétaire,
retire sa confiance au gouvernement."

Een eerste motie van aanbeveling werd ingediend door de heer François De Smet en luidt als volgt:
"De Kamer,
gehoord de interpellaties van mevrouw Barbara

Pas, de heer Raoul Hedebouw, de heer François De Smet, de heer Pierre-Yves Dermagne en de heer Vincent Van Quickenborne,
en het antwoord van de eerste minister,
- overwegende dat de eerste minister op maandag 23 november 2026 na zijn audiëntie bij de Koning de deadline voor het sluiten van een begrotingsakkoord binnen zijn meerderheid op 31 december heeft vastgesteld en daarbij te kennen heeft gegeven dat zijn regering bij gebrek aan een akkoord de facto niet meer in staat zou zijn om te regeren, wat het einde van de regering zou betekenen;
- overwegende dat die deadline er komt nadat de eerste minister begin november de Koning het ontslag van zijn regering aanbod, dat de Koning in beraad hield en waarbij hij de eerste minister de opdracht gaf de onderhandelingen te hervatten, en wederom nadat er op 16 november een nieuwe termijn werd toegekend; dat er dus al meerdere malen over het lot van de regering werd beslist door het Paleis, zonder dat dit aan de Kamer werd voorgelegd;
- overwegende dat de eerste minister zelf op 5 november 2026 ten overstaan van de Kamer heeft bevestigd dat het jaar 2027 zou starten met voorlopige twaalfden, omdat er in de coalitie geen akkoord werd bereikt;
- overwegende dat de Kamer van volksvertegenwoordigers op grond van artikel 174 van de Grondwet elk jaar de begroting moet goedkeuren en dat er ook over de toekenning van voorlopige kredieten een wet moet worden gestemd in de Kamer;
- overwegende dat er een buitensporigtekortprocedure tegen België loopt op het Europese niveau en dat het uitblijven van een begroting en van een geloofwaardig begrotingstraject de positie van het land op de markten en ten opzichte van partners verzwakt;
- overwegende dat er op de dag van de aankondiging van de eerste minister tienduizenden werknemers manifesteerden, waaruit blijkt dat een groot deel van de bevolking zich zorgen maakt;
- overwegende dat het lot van de federale regering op grond van de artikelen 96 en 101 van de Grondwet berust op het vertrouwen dat de Kamer haar al dan niet schenkt en dat de federale regering tegenover de Kamer rekenschap moet afleggen, wat betekent dat het Parlement er niet buiten gehouden mag worden als er sprake is van een deadline waarvan het voortbestaan van de regering zelf afhangt;
vraagt de regering
- onverwijld, ten overstaan van de plenaire vergadering van de Kamer, de exacte draagwijdte van de aankondiging van de eerste minister van 23 november 2026 te verduidelijken, en vooral als de eerste minister bij gebrek aan een akkoord op 31 december de Koning het ontslag van zijn regering zal aanbieden;
- de Kamer op de hoogte te brengen van het institutionele scenario dat zich zal afspelen als de onderhandelingen zouden mislukken (lopende zaken, het zoeken naar een nieuwe meerderheid of vervroegde verkiezingen) en om desgevallend overeenkomstig artikel 96 van de Grondwet het vertrouwen van de Kamer te vragen, in plaats van het lot van de regering te laten afhangen van opeenvolgende audiënties op het Paleis;
- de Kamer uiterlijk tijdens de laatste plenaire vergadering voorafgaand aan het parlementaire eindejaarsreces in te lichten over de stand van zaken met betrekking tot de onderhandelingen, de voornaamste knelpunten, het bedrag van de nog in 2027 te realiseren begrotingsinspanning en het geplande meerjarentraject;
- zo snel mogelijk een geloofwaardig begrotingstraject voor te stellen dat in overeenstemming is met de Europese verbintenissen die België is aangegaan, teneinde de financiële geloofwaardigheid van het land veilig te stellen."

Une première motion de recommandation a été déposée par M. François De Smet et est libellée comme suit:
"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de Mme Barbara Pas, M. Raoul Hedebouw, M. François De Smet, M. Pierre-Yves Dermagne et M. Vincent Van Quickenborne
et la réponse du premier ministre,
- considérant que, le lundi 23 novembre 2026, à l'issue de son audience auprès du Roi, le premier ministre a fixé au 31 décembre l'échéance pour conclure un accord budgétaire au sein de sa majorité, en précisant qu'à défaut, son gouvernement serait de fait incapable de gouverner, ce qui mettrait fin à son existence;
- considérant que cette échéance intervient après que le premier ministre a présenté au Roi, au début du mois de novembre, la démission de son gouvernement, que le Roi a tenu celle-ci en suspens en chargeant le premier ministre de reprendre les négociations, puis après un nouveau délai accordé le 16 novembre; que le sort du gouvernement s'est ainsi joué à plusieurs reprises au Palais, sans que la Chambre en soit saisie;
- considérant que le premier ministre a lui-même confirmé devant la Chambre, le 5 novembre 2026, que l'année 2027 commencera sous le régime des douzièmes provisoires, faute d'accord au sein de la coalition;
- considérant qu'en vertu de l'article 174 de la Constitution, il revient à la Chambre des

représentants de voter chaque année le budget, et que l'octroi de crédits provisoires requiert lui-même une loi votée par la Chambre;
- considérant que la Belgique fait l'objet d'une procédure pour déficit excessif au niveau européen et que l'absence de budget et de trajectoire crédible affaiblit la position du pays vis-à-vis de ses partenaires et des marchés;
- considérant que des dizaines de milliers de travailleurs manifestaient le jour même de l'annonce du premier ministre, ce qui témoigne de l'inquiétude d'une large partie de la population;
- considérant qu'en vertu des articles 96 et 101 de la Constitution, le sort du gouvernement fédéral repose sur la confiance de la Chambre et celui-ci est responsable devant elle, de sorte que le Parlement ne peut être tenu à l'écart d'une échéance dont dépend l'existence même du gouvernement;
demande au gouvernement
- de préciser sans délai, devant la Chambre réunie en séance plénière, la portée exacte de la déclaration du premier ministre du 23 novembre 2026, et en particulier s'il présentera la démission du gouvernement au Roi en l'absence d'accord au 31 décembre;
- de faire connaître à la Chambre le scénario institutionnel envisagé en cas d'échec des négociations (affaires courantes, recherche d'une nouvelle majorité ou élections anticipées} et, le cas échéant, de solliciter la confiance de la Chambre conformément à l'article 96 de la Constitution, plutôt que de faire dépendre le sort du gouvernement d'audiences successives au Palais;
- de communiquer à la Chambre, au plus tard lors de la dernière séance plénière précédant les vacances parlementaires de fin d'année, l'état des négociations, les principaux points de blocage, le montant de l'effort budgétaire restant à réaliser pour 2027 ainsi que la trajectoire pluriannuelle envisagée;
- de présenter, dans les meilleurs délais, une trajectoire budgétaire crédible et conforme aux engagements européens de la Belgique, afin de préserver la crédibilité financière du pays."

Een derde motie van wantrouwen werd ingediend door de heer Pierre-Yves Dermagne en luidt als volgt:
"De Kamer,
gehoord de interpellaties van mevrouw Barbara Pas, de heer Raoul Hedebouw, de heer François De Smet, de heer Pierre-Yves Dermagne en de heer Vincent Van Quickenborne,
en het antwoord van de eerste minister,
vraagt om het ontslag van de regering."

Une troisième motion de méfiance a été déposée par M. Pierre-Yves Dermagne et est libellée comme suit:
"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de Mme Barbara Pas, M. Raoul Hedebouw, M. François De Smet, M. Pierre-Yves Dermagne et M. Vincent Van Quickenborne,
et la réponse du premier ministre,
demande la démission du gouvernement."

Een tweede motie van aanbeveling werd ingediend door de heer Vincent Van Quickenborne en luidt als volgt:
"De Kamer,
gehoord de interpellaties van mevrouw Barbara Pas, de heer Raoul Hedebouw, de heer François De Smet, de heer Pierre-Yves Dermagne en de heer Vincent Van Quickenborne,
en het antwoord van de eerste minister,
vraagt de regering
- om onverwijld werk te maken van een geloofwaardige begroting voor 2027 en een meerjarig begrotingstraject dat de overheidsfinanciën structureel op orde brengt en het vertrouwen van de financiële markten herstelt;
- om bij de sanering van de overheidsfinanciën prioritair in te zetten op structurele hervormingen en een vermindering van de overheidsuitgaven, zonder bijkomende belastingen op wie werkt, spaart, investeert en onderneemt;
- om van economische groei opnieuw de absolute prioriteit van het regeringsbeleid te maken, door de fiscale en administratieve lasten voor zelfstandigen en ondernemingen te verlagen, de concurrentiekracht van onze economie te versterken en investeringen en jobcreatie te stimuleren."

Une deuxième motion de recommandation a été déposée par M. Vincent Van Quickenborne et est libellée comme suit:
"La Chambre,
ayant entendu les interpellations de Mme Barbara Pas, M. Raoul Hedebouw, M. François De Smet, M. Pierre-Yves Dermagne et M. Vincent Van Quickenborne
et la réponse du premier ministre,
demande au gouvernement
- d'élaborer sans délai un budget crédible pour 2027 et une trajectoire budgétaire pluriannuelle permettant d'assainir structurellement les finances publiques et de rétablir la confiance des marchés financiers;
- de miser en priorité, dans le cadre de l'assainissement des finances publiques, sur des réformes structurelles et sur une réduction des dépenses publiques, sans que les travailleurs, les épargnants, les investisseurs et les entrepreneurs

ne soient confrontés à de nouvelles taxes;
- de refaire de la croissance économique la priorité absolue de la politique du gouvernement en abaissant les charges fiscales et administratives auxquelles les indépendants et les entreprises doivent faire face, en renforçant la compétitivité de notre économie et en stimulant les investissements et la création d'emplois."

Een eenvoudige motie werd ingediend door mevrouw Maaike De Vreese.
Une motion pure et simple a été déposée par Mme Maaike De Vreese.

Over de moties zal later worden gestemd. De bespreking is gesloten.
Le vote sur les motions aura lieu ultérieurement. La discussion est close.

02 Samengevoegde vragen van
- Sandro Di Nunzio aan Bart De Wever (eerste minister) over "De stijging van de administratieve lasten en de vertraging bij de uitrol van One Europe, One Market" (56017428C)
- François De Smet aan Bart De Wever (eerste minister) over "Het Europees meerjarig financieel kader" (56020094C)
02 Questions jointes de
- Sandro Di Nunzio à Bart De Wever (premier ministre) sur "La hausse des charges administratives et le retard de déploiement de One Europe, One Market" (56017428C)
- François De Smet à Bart De Wever (premier ministre) sur "Le cadre financier pluriannuel de l'Union européenne" (56020094C)

02.01 **Sandro Di Nunzio** (Anders.): Mijnheer de eerste minister, mijn vraag is al een tijdje geleden ingediend, maar ik ben blij dat ik ze nu eindelijk kan stellen. Ze betreft het voortgangsrapport over de roadmap One Europe, One Market, dat in juni op de Europese Raad werd gepresenteerd. De roadmap One Europe, One Market heeft als doel drempels weg te werken en op die manier de economie te versterken. Het rapport schetst helaas een zeer verontrustend beeld. Als we het van naderbij lezen en bestuderen, stellen we vast dat er op een aantal cruciale punten aanzienlijke vertragingen zijn. Het rapport geeft helaas een algemeen beeld van stilstand en bureaucratie. Er zijn cruciale vertragingen op het vlak van administratieve vereenvoudiging, de integratie van de interne markt en de digitalisering. Waar we dus een andere richting uit willen, schetst het rapport jammer genoeg een tegenovergesteld beeld.

U zei daarnet, ongeveer twee uur geleden, dat ons land altijd het gas probeert in te drukken in plaats van af te remmen als het gaat om de integratie van de markt en het wegwerken van drempels. Dat is op zich zeer goed. Toch wil ik u het rapport zelf nog even voorleggen. Ik neem aan dat u daar zelf ook een analyse van hebt en uw eigen inzichten hebt. Hoe beoordeelt u dat rapport?

Daarnaast is er nog een niet onbelangrijk punt. Dat is mijn vijfde subvraag. Ons land heeft zich onthouden bij het Omnibus I-pakket, met name inzake de zorgplichtwetgeving en de duurzaamheidsrapportering. Als u voorstander bent van het wegwerken van drempels, waarom onthoudt ons land zich dan bij dat pakket?

Tot slot wil ik nog een tweede punt aan u voorleggen. De meerderheid heeft op 23 juni de resolutie van de PS goedgekeurd over een dwingende traceerbaarheids- en zorgvuldigheidsplicht voor alle bedrijven in ons land, met de oproep om daar werk van te maken. Volgens ons zal dat ook voor extra lasten zorgen. We hebben die resolutie dan ook niet gesteund. Hoe kijkt u aan tegen die resolutie, die de meerderheid mee heeft goedgekeurd, in het kader van de vereenvoudiging waar we toch naartoe zouden moeten gaan? Volgens mij gaat die resolutie in de tegenovergestelde richting.

Ik dank u.

02.02 **François De Smet** (DéFI): Monsieur le premier ministre, c'est pour moi aussi une question datée. En vue du Conseil européen d'octobre dernier, vous aviez cosigné, avec le chancelier allemand et la présidente du Conseil italien, une lettre au président du Conseil européen, M. Costa. Vous y demandiez un frein d'urgence contre la bureaucratie, qui permettrait aux chefs d'État et de gouvernement d'intervenir en dernier recours dans le processus législatif. Vous proposez aussi qu'une minorité d'États au Conseil puisse appuyer sur le bouton "pause" et vous plaidez pour un allègement des obligations de rapportage des entreprises.

L'article 15 du Traité de l'Union européenne nous dit que le Conseil européen n'exerce pas de fonction législative; l'article 17 du Traité réserve cette initiative à la Commission. Donc, un mécanisme qui permettrait aux chefs de gouvernement de suspendre ou d'écarter un acte en cours d'adoption modifierait l'équilibre institutionnel et affaiblirait la méthode communautaire qui protège les petits États membres, dont la Belgique.

Monsieur le premier ministre, comment, selon vous, ce frein d'urgence fonctionnerait-il

concrètement? Ce mécanisme que vous proposez vous paraît-il compatible avec les articles 15 et 17 du Traité de l'Union européenne? Quel seuil d'États, à votre idée, permettrait à une minorité d'actionner ce fameux bouton "pause"? Cette lettre a-t-elle été concertée au sein du gouvernement fédéral et avec les entités fédérées, conformément à l'accord de coopération de 1994?

02.03 Eerste minister **Bart De Wever**: Ik denk dat het voortgangsrapport aangeeft dat heel veel werven opgestart zijn, maar dat volgehouden inspanningen nodig blijven bij de verschillende betrokken instellingen. Dat is ook in zoveel woorden gereflecteerd in de conclusies van de Europese Raad van juni, waarin wordt onderstreept “dat er dringend beslissende vooruitgang moet worden geboekt met betrekking tot de eengemaakte markt, de vereenvoudiging en de vermindering van de administratieve lasten”. Die vooruitgang wordt van nabij opgevolgd via een periodieke stand van zaken.

De doelstellingen zijn duidelijk en vele initiatieven zijn intussen gelanceerd. Op sommige domeinen is er wel degelijk tastbare vooruitgang geboekt voor burgers en bedrijven. Uiteraard willen we allen sneller gaan. Dat moeten we ook doen. We moeten echter tevens oog hebben voor de wetgevingsprocedures en de kwaliteit van het opgeleverde werk.

Op de Europese Raad van oktober hebben we de vooruitgang geëvalueerd. Die is er op verschillende domeinen en in verschillende dossiers, maar er was grote eensgezindheid binnen de Raad over het feit dat het ambitieniveau en het tempo wat hoger zouden mogen zijn. Daar ligt natuurlijk ook een verantwoordelijkheid bij de medewetgevers. Elke fractie hier is ook vertegenwoordigd in het Europees Parlement. Ik hoop altijd dat u de vragen die u hier stelt, ook daar laat weerklinken. Er mag wel eens uitdrukkelijk worden gevraagd dat als de Europese Raad aandringt op meer ambitie en een hoger tempo, die ambitie ook doordringt tot alle echelons van de Europese besluitvorming.

Er is uitdrukkelijk aan de medewetgevers gevraagd om tegen het einde van het jaar de onderhandelingen over een reeks prioritaire dossiers af te ronden. Wat ik nu ga zeggen, is puur anekdotisch en staat niet in mijn tekst. Misschien zeg ik het beter niet, maar als ik soms zie hoeveel tijd er nodig is om alleen nog maar een rapporteur te vinden voor sommige dossiers, dan vraag ik me wel af waarmee ze in het Europees Parlement bezig zijn. Ik zal daar echter niet meer over zeggen.

De Commissie volgt de vooruitgang continu op en deelt periodiek een stand van zaken mee naar aanleiding van de Europese Raad. Het feit dat dit een vast onderwerp is, illustreert dat er politiek belang wordt gehecht aan die bewuste agenda en dat de druk hoog is. Het is op zich positief dat competitiviteit en *Bürokratieabbau*, zoals men het zo mooi zegt in het Duits, prioritaire thema’s geworden zijn in Europa. Dat zijn ze zeker lange tijd niet geweest.

Ten tweede, er is vooruitgang geboekt op het vlak van de vermindering van de administratieve lasten. Dat blijkt uit verschillende akkoorden op Europees niveau en verschillende beleidsmaatregelen op nationaal niveau. Ik verwijs naar MAKE 2025-2030, dat tientallen vereenvoudigingsmaatregelen heeft gedefinieerd die worden doorgevoerd, alsook naar de werkzaamheden van verschillende werkgroepen om de barrières op de interne markt weg te werken.

Sinds de Europese Raad van oktober zijn opnieuw concrete resultaten geboekt. Op 19 november zijn akkoorden bereikt over de vereenvoudiging van de regelgeving inzake chemische producten en de invoering van een uniforme elektronische aangifte voor gedetacheerde werknemers. Dat zijn zeer goede stappen.

Ook de goedkeuring in oktober van de Defensie-Omnibus, die voorziet in een versnelling van de vergunningsprocedures, is een mooie stap vooruit waarop we zaten te wachten. De uitdaging bestaat erin het tempo van dergelijke maatregelen verder op te voeren en ervoor te zorgen dat de vereenvoudigingen zich vertalen in een voelbare lastenverlaging voor burgers en ondernemingen.

Mede op mijn aandringen zal op vrijdag 5 februari opnieuw een informele Europese Raad plaatsvinden in Alden Biesen. Ik hoop dat dat een vaste traditie wordt, waarbij we jaarlijks rond dat ene onderwerp samenzitten. Competitiviteit en defensie staan ook in februari op de agenda. Die twee zijn gelukkig sterk met elkaar verbonden.

Bijna een jaar na die eerste bijeenkomst in Alden Biesen zullen we de balans opmaken van de geboekte vooruitgang. Ik hoop dat daar opnieuw een politieke impuls uit zal voortkomen voor wat nog moet gebeuren en dat de gemaakte politieke afspraken zich ook zullen vertalen in concrete resultaten.

Een derde punt betreft het principe om *gold-plating* te vermijden. Dat is een kwaal in heel Europa. Dat principe is opgenomen in het regeerakkoord. Ik

citeer: “We vermijden *gold-plating* bij nieuwe wetgeving om intra-Europese concurrentie en mogelijke nadelige impact op onze ondernemingen te vermijden, zodat onze ondernemingen gelijk aan de start staan.” Dat is een principe dat we honoreren bij de omzetting van Europese richtlijnen.

Het interfederaal plan MAKE 2025-2030 werkt bijvoorbeeld aan concrete maatregelen om *gold-plating* te elimineren, zoals de gerichte herziening van de bestaande regelgeving en de identificatie van overlappende regels en bepalingen die tot *gold-plating* kunnen leiden, te identificeren. Daarnaast wordt gewerkt aan een operationeel moratorium op nationale regelgevingsprojecten, zodat we ze kunnen evalueren ten aanzien van bestaande Europese regels, overlappingen kunnen vermijden en bijkomende verplichtingen voor ondernemingen kunnen schrappen.

Interessant is bovendien dat het vermijden van *gold-plating* nu ook expliciet opgenomen is in de conclusies van de Europese Raad van oktober. Mevrouw von der Leyen drukt daar trouwens elke keer op. Dat laat ze niet liggen en ze heeft gelijk. Het Belgisch regeerakkoord en het Europees engagement liggen in elkaars verlengde en dat is een goede zaak.

Ten vierde, u weet dat resoluties een zaak van het Parlement zijn. Ik heb begrepen dat het over de versterking van onze weerbaarheid op het vlak van aanvoer en kritieke grondstoffen zal gaan. Dat is een belangrijk thema om competitiviteit te garanderen. Het is goed dat het Parlement daarover spreekt. Of het een wetgevend gevolg kent, moet binnen de regering worden bekeken.

En ce qui concerne les questions de M. De Smet, j'ai effectivement envoyé, avec ma copine Giorgia Meloni et mon grand ami Friedrich Merz, *mein großer Freund*, une lettre appelant notamment à l'instauration d'un frein d'urgence contre la bureaucratie superflue. Cette lettre faisait suite à une réunion des Friends of Competitiveness. Comme vous le savez, je fais systématiquement de la compétitivité et de la réduction des charges administratives une priorité absolue et c'est aussi une priorité dans l'accord de gouvernement.

L'accord de gouvernement stipule également clairement qu'en amont des sommets européens, nous cherchons à rallier des partenaires, afin de donner davantage de poids à nos positions. Cette méthode est donc couverte par le gouvernement. Une procédure de frein d'urgence bureaucratique figure effectivement parmi les propositions de la lettre. Comme vous le savez, le Conseil européen n'exerce pas de fonction législative, mais il définit les orientations générales et les priorités politiques de l'Union européenne.

Je peux d'ores et déjà vous indiquer que l'appel à la réduction de la charge administrative et réglementaire est explicitement repris dans les conclusions du Conseil européen, lesquelles appellent notamment à faire preuve de retenue réglementaire, à éviter les charges bureaucratiques inutiles, à supprimer certaines obligations de rapportage, etc.

Notre lettre avait pour objectif de fournir une source d'inspiration concrète pour les discussions au sein du Conseil européen et je pense que c'était donc une grande réussite. Dans cette lettre, nous appelons la Commission à présenter une proposition concrète permettant au Conseil européen d'intervenir en dernier ressort, afin d'offrir une garantie supplémentaire contre des charges administratives disproportionnées pour nos entreprises, nos citoyens et nos institutions publiques.

Je souligne qu'il s'agit de définir les orientations et les priorités, mais qu'il appartient ensuite à la Commission de les traduire en propositions politiques concrètes, conformément à la répartition institutionnelle des rôles. La réglementation administrative doit couvrir de manière clairement démontrable certains risques et ne peut imposer à nos entreprises des efforts disproportionnés pour n'aboutir en définitive qu'à des résultats limités. Il appartient désormais à la Commission d'élaborer une proposition. Vos questions plus techniques pourront être examinées sur la base de celle-ci. Je vous remercie.

02.04 **Sandro Di Nunzio** (Anders.): Mijnheer de eerste minister, bedankt voor uw antwoord. We zijn tevreden over het feit dat er redelijk wat werven zijn opgestart en dat u hebt verklaard, niet alleen nu, maar ook daarnet, dat we als land proberen om het gaspedaal in te duwen in plaats van een remmende factor te zijn. Dat ondersteunen we volledig.

Het is natuurlijk ook belangrijk dat we als lidstaat het goede voorbeeld geven. Wanneer we effectief kunnen vereenvoudigen en drempels kunnen wegwerken, moeten we daar ook gevolg aan geven. Op dat vlak wens ik te herhalen dat ik het jammer vind dat ons land er blijkbaar niet in slaagt om het Omnibus I-pakket inzake de zorgplichtwetgeving en de duurzaamheidsrapportering te steunen, maar dat

we ons hebben onthouden. In die zin maak ik me toch zorgen. We lopen zogezegd voorop en duwen het gaspedaal in, maar slagen er blijkbaar niet in om effectief de houding aan te nemen die we moeten aannemen wanneer dergelijke wetgeving ter stemming wordt voorgelegd.

Wat de resolutie betreft, is het goed dat u die binnen de regering zult bekijken en zult nagaan wat u ermee zult aanvangen. Ik kan u alvast adviseren om daar niet op in te gaan, ook al wordt dat vanuit het Parlement gevraagd. De resolutie vraagt om dwingende traceerbaarheid en zorgplicht in te voeren voor alle bedrijven in België en dat voor de gehele toeleveringsketen. Die resolutie was ingediend door de PS en werd geamendeerd door de meerderheidspartijen. We hadden die mogelijk mee ondersteund als ze in de goede richting was geëvolueerd. Het probleem is echter dat in die resolutie wordt bepaald dat alle bedrijven die verplichtingen effectief moeten opvolgen en controleren. Daar kunnen we ons natuurlijk niet mee akkoord verklaren.

Daarom doe ik ook een warme oproep voor het geval die resolutie effectief op de regeringstafel terechtkomt. Voer ze niet uit, of toch niet op de manier waarop het in die resolutie wordt omschreven. Als we aan kmo's moeten vragen om de volledige toeleveringsketen te controleren en te monitoren, is dat voor hen onbegonnen werk, zeker voor kleine kmo's. Als u weet dat er bijvoorbeeld in een laptop alleen al mineralen en allerlei andere grondstoffen zitten die afkomstig zijn uit de hele wereld, begrijpt u dat dit niet haalbaar is. Mijn oproep is dan ook duidelijk, veeg die resolutie alstublieft van tafel.

02.05 **François De Smet** (DéFI): Je vous remercie, monsieur le premier ministre. Les réponses que j'ai reçues à mes questions étaient claires.

Het incident is gesloten.
L'incident est clos.

De **voorzitter**: Collega's, we zijn aan het einduur van de vergadering gekomen. Zijn er collega's die hun mondelinge vragen schriftelijk wensen te laten behandelen?

02.06 **Stefaan Van Hecke** (Ecolo-Groen): Ja, vraag nr. 56019606C.

02.07 **Sarah Schlitz** (Ecolo-Groen): Monsieur le président, je voudrais simplement mentionner qu'un débat d'actualité devait avoir lieu sur la question du climat, de la canicule et de la COP31, qui s'est terminée sur un échec, sujets sur lesquels nous souhaiterions, depuis des semaines, entendre le premier ministre. Je ne peux que constater que le premier ministre s'est carrément auto-flibusté pour ne pas devoir répondre à ces questions. Qu'est-ce que le premier ministre déteste plus encore que de répondre au Parlement? C'est clairement répondre au Parlement sur les questions de climat et d'environnement. Nous souhaitons dès lors qu'une commission soit convoquée le plus rapidement possible pour pouvoir enfin tenir ce débat sur un enjeu de sécurité crucial pour les citoyens de notre pays. Je vous remercie.

02.08 **François De Smet** (DéFI): Monsieur le président, je souhaiterais que mes questions n°s 56019564C et 56020442C soient traitées par écrit.

De **voorzitter**: Ik dank de eerste minister voor zijn antwoorden van vandaag. Ik sluit de vergadering.

De openbare commissievergadering wordt gesloten om 11.28 uur.
La réunion publique de commission est levée à 11 h 28.

De schriftelijk behandelde mondelinge vragen worden later aan het verslag toegevoegd.

Les questions orales traitées par écrit seront rajoutées au compte rendu ultérieurement.